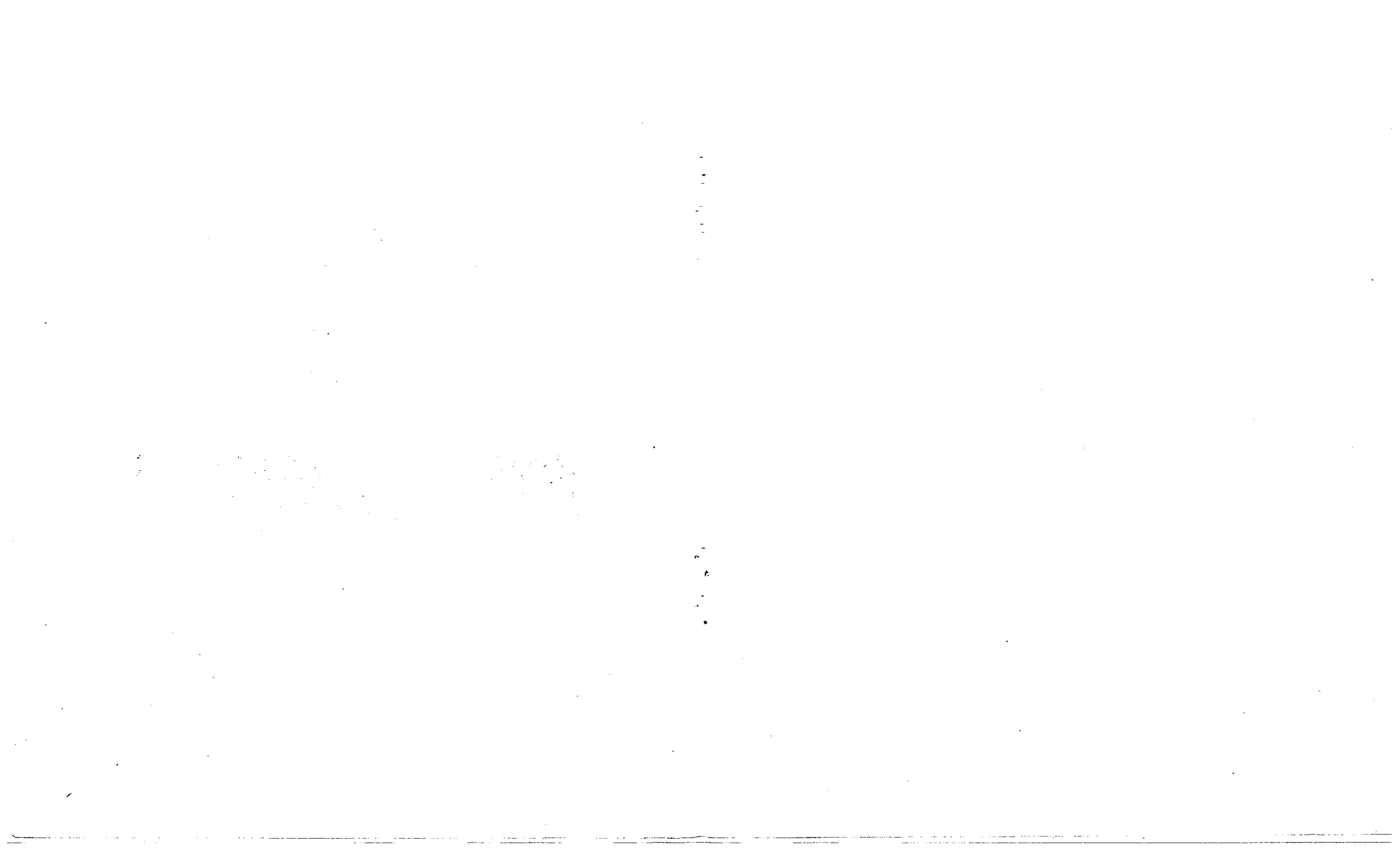

မ္ဗန်သမိုင်း

တိမ်မြုပ်နေသည့် မ္ဗန်တို့၏ပါဒ်နှင့်ငံတော်

နိုင်ပန်းအောင်
(ရွှေမြိုင်မင်းအောင်)
မော်လမြိုင်မြို့

တို့သည် အကြင်လင်မယားပေါင်းသင်းခဲ့ရာတွင် ဇနီးသည်အား မည်မျှချစ်ကြိုက်ခဲ့သော်လည်း ယောကျ်ား၏လကျာ်ဘက် လက်မောင်းတွင် ဇနီးသည်အာ ချစ်၍ ခေါင်းအုံသဖွယ် အသုံးပြုခြင်း ဘယ်တော့အခါမှ မပြုလုပ်ကောင်းဟူ၍ ယနေ့ပင် အယူအဆရှိခဲ့ကြလေပြီဟု သုံးသပ်ခဲ့ရပါသည်။

နိုင်ပန်းအောင်
(ရွှေမြိုင်မင်းအောင်)
အမှတ်-၅၉၊ သာယာဝင်းရပ်၊
ဖက်တမ်းရပ်ကွက်၊ မော်လမြိုင်မြို့။

မှီငြမ်းသောသမိုင်းစာများ-

- ၁။ မွန်ဘာသာဖြင့် ရေးသားသောသမိုင်းစာများ။
- ၂။ ထိုင်းနိုင်ငံ ဇင်းမယ်မြို့ ရှေးဟောင်းပေစာနှင့် စာအုပ်များ။

ထိုငမိုးရိပ်မိချောင်းနှင့်ပါတ်သက်၍ လွန်ခဲ့သည့်နှစ် (၇၀) လောက်က မွန်ကျေးရွာတို့တွင် မွန်ယဉ်ကျေးမှုမြေပိုင်းအကဉ်း သီဆိုခဲ့သော မွန်ဘာသာဖြင့် သီချင်းအစကို သီဆိုကြ၍ ပွဲကြည့်မွန်အမျိုးသား/သမီးများ၏ဘဝင်တွင် စွဲလန်းလျက်ရှိကြောင်း စားရေးသူကြုံခဲ့ဘူးပါသည်။

ဤစာတမ်းတွင်-

- ၁။ သုဝဏ္ဏဘူမိ မွန်မင်း တိဿဓမ္မသီဟရာဇာမင်း၏သားတော် တိဿဘောဂသေန တိဿနာဂသေနနှင့် သမီးတော် နန်းစောတို့အား နယ်မြေသစ်နိုင်ငံတူထောင်ရန် စေလွှတ်ပုံ။
- ၂။ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်မှ ပေးအပ်သော ဆံတော်ဓါတ်မြတ်ကို ဓါပနာ၍ စေတီတည်ထားကိုးကွယ်ပုံ။
- ၃။ ဇေယျသေနမင်း၏သမီးတော် ရှင်မွေးလွန်းနှင့် ဥက္ကလာပမင်းကြီး၏သားတော် မင်းနန္ဒာတို့၏ အချစ်ကြိုးသွယ်ခဲ့ပုံ တို့ကို သိလိုပါက ဤစာတမ်းကို လေ့လာပါ။

ဤစာတန်းဖြင့်

ကျေးဇူးကြီးမားသော ထုံးအိုင်ရွာ၊ ဘားအံမြို့နယ်တွင် နေထိုင်ခဲ့သည့် အဘ-
နိုင်ဘိုးသင်၊ မိခင်-မိစောခင်တို့အား၎င်း၊ ငယ်စဉ်ဘဝက ပညာသင်ကြားဆုံးမခဲ့သော
(၁) ဆရာဦးလှကြည် (ခေါ်) ဦးဘခွေးအား၎င်း၊ (၂) ဆရာဦးမောင်ငယ်နှင့် ဆရာမ
ဒေါ်သင်းမြိုင်အား၎င်း၊ (၃) ကျွန်တော်လိမ္မာယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့အောင် သွန်သင်ဆုံးမ
သြဝါဒပေးခဲ့သော ထုံးအိုင်ကွင်းကျောင်းဆရာတော် သက်တော်ရှည် ဘဒ္ဒန္တဦးပုညရမ္မ
အား၎င်း ဤစာတန်းဖြင့် ကန်တော့ပန်ဆင်အပ်ပါတော့သည်။

နိုင်ပန်းအောင်(ခ)ရွှေမြိုင်မင်းအောင်
စာတမ်းပြုစုသူ
အမှတ်(၅၉)၊ သာယာဝင်း၊ ဖက်တန်းရပ်၊
မော်လမြိုင်မြို့။
သက္ကရာဇ်-၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ သြဂုတ်လ(၃၁)ရက်။

ရုပ်ရည်ချောမွေ့လှပသဖြင့် မြစ်ကမ်းတစ်ချောင်းသည့် ဥက္ကလာပတိုင်း ဥက္ကလာပမင်းကြီး
တွင် မင်းနန္ဒာ ( ) ဟူသော သားတစ်ပါးရှိသည်။ မင်းနန္ဒာသည် အရွယ်
ရောက်လတ်သော် တနေ့၌ ရှင်မွေးနန်း (ရှင်မွေးလွန်း) ကို မြင်မိ၍ မေတ္တုမျှချစ်ကြီး
သွယ်ခဲ့သည်။

ထိုကဲ့သို့ လူငယ်ဘဝချစ်ကြိုက်ခဲ့ရာမှ မင်းသမီးရှိရာ သံလျင်တစ်ဘက်ကမ်းသို့
ငါမိုးရိပ်အမည်ရှိသော မိချောင်းစီးပြီး မြစ်တဘက်ကမ်းသို့ သွားရောက်ခဲ့၏။ နံနက်
မိုးမလင်းမှီ ဘခမည်းတော် ဥက္ကလာပမင်းသိမည်စိုး၍ ငမိုးရိပ်မိချောင်းကို စီးပြီး နန်း
တော်သို့ ပြန်ခဲ့၏။ တနေ့သောအခါ မင်းနန္ဒာသည် မိချောင်းစီးပြီး မြစ်အကူးအပြန်
ခရီးတွင် ငမိုးရိပ်မိချောင်းနှင့် ရန်ဖက်ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော မိလက်တို့ မိချောင်းမသည် ငမိုး
ရိပ်အာ အန္တရာယ်ပြုရာတွင် မင်းသားမင်းနန္ဒာအား မိမိ၏အာခေါင်တွင် ဝင်စေပြီး ငုံ့၍
ကူးခတ်လာရာမှ မိလက်တို့ မိချောင်းမရန်ကိုလည်း တွန်းလှန်ရသဖြင့် မေ့လျော့ခါ
နောင်သတိရမှ မင်းသားမင်းနန္ဒာကို အန်ထုတ်ရာမှ အသက်မရှိတော့ချေ။

ထိုအကြောင်းကို ဥက္ကလာပမင်းကြီး ကြားသိရသောအခါ အလွန်ဒေါသတကြီး
ဝမ်းနည်းကြေကွဲခဲ့ရသည်။

ထိုသတင်းကို ချစ်သူဘုရင်သမီးရှင်မွေးလွန်းကြားသိသဖြင့် ရှင်မွေးလွန်းသည်
ချစ်သူမင်းနန္ဒာသေဆုံးခြင်းကြောင့် စိတ်ဒုက္ခနှင့် ရင်ဆိုင်ရာ သေဆုံးသွားလေတော့
သည်။

ချစ်သူနှစ်ဦးတို့၏သေဆုံးပြီးသောအလောင်းတို့က တစ်ပြိုင်တည်း မီးသင်္ဂြိုဟ်
ခဲ့ရာ မြစ်တဖက်ကမ်းမှ လောင်ကျွမ်းခဲ့သည်မီးခိုးမီးလျှံများ ကောင်းကင်ပေါ်သို့ လွင့်
စင်တက်ခဲ့ရာမှ ဤမီးခိုးမီးလျှံနှစ်ဘက်တို့သည် အထက်ကောင်းကင်၌ ဆုံဆည်းပေါင်း
သင်းကြသည်ဟု အဆိုရှိကြ၏။

မှတ်ချက်- မင်းနန္ဒာနှင့်ရှင်မွေးလွန်းတို့နှစ်ဦး နောက်ဆုံးဆုံဆည်းခဲ့သည့်နေ့တွင်
ချစ်သူနှစ်ဦးတို့သည် မင်းနန္ဒာ၏လကျော်ဘက် လက်မောင်းတော်တွင် ရှင်မွေးလွန်းခေါင်း
ချ၍ ခေါင်းအုံသဖွယ် အုံခဲ့သည်ဟု ရှေးမွန်တို့က အယူအဆရှိခဲ့ရာ နောက်နောင် မွန်

ရှင်မွေးလွန်းနှင့်မင်းနန္ဒာ

သက္ကရာဇ်-၁၂၇-ခုနှစ်တွင် ဇေယျသေနမင်းသည် တွန်တေး=ဒုံစလင်း မြန်မာ ဘာသာ ကျခတ်ဝါး ရံထားသောမြို့မှ ကရင်အမျိုးသမီး နော်ဒဖါတလဲ့ကို သုဝဏ္ဏဒေဝီ အမည်ဖြင့် မိဖုရားမြှောက်၏။

ရှင်မွေးလွန်းကိုဖွားမြင်ခြင်း

မိဖုရားကြီးတွင် ပဋိသန္ဓေရှိလာ၍ ၉-လလွယ်၊ ၁၀-စေ့သော် မမွေးဖွားနိုင်ဘဲ အနိစ္စရောက်ခဲ့သည်။ အလောင်းကို သုဿန်သို့ ထုတ်၍ မီးသဂြိုဟ်ရာ အသားများ လောင်ကျွမ်းပြီး သားအိမ်မှာ မီးမလောင်ဘဲရှိသဖြင့် နံနက်မိုးသောက်အချိန် သန္ဓေအိမ် မှ မိန်းကလေးတစ်ဦး အသက်ရှင်လျက် ရှိလာ၏။ မိုးသောက်သောအခါ လူအများ မြင်သဖြင့် မင်းကြီးအား သန်တော်ဦးတင်၏။ မင်းကြီးလည်း မိဖုရားကွယ်လွန်ပြီးမှ မွေးဖွားသည်ဖြစ်၍ မြို့တွင်းသို့ ယူဆောင်ခြင်းမရှိဘဲ သံလျင်မြို့၏အနောက်ဘက် သချိုင်း ကုန်း၌ပင် တပင်တိုင်နန်းဆောက်ပြီး စစ်သည်ဗိုလ်ပါအယောင်အဆောင် (၇) ဦးထား၍ သမီးတော်အား စောင့်ရှောက်စေ၏။ ထိုသမီး၏အမည်မှာ ရှင်မွေးနန်း (ရှင်မွေးလွန်း) မွန်ဘာသာ ဝေဒနန်းဟု အမည်တွင်စေ၏။

ထိုအချိန်မှစ၍ မွန်လူမျိုးတို့သည် မိခင်သေဆုံးပြီး မိခင်၏ဝမ်းဗိုက်၌ သန္ဓေ တည်ရှိပါက မိခင်၏ဝမ်းကို သန္ဓေသားခွဲယူပြီး ထိုအလောင်းကို မီးတင်ရှို့ကြောင်း အကယ်၍ အလောင်းအား မီးသဂြိုဟ်ရာ၌ ရေစပ် (ကမ်းနား) မြစ်ချောင်းနှင့် နီးစပ်ပါ လောင်ကျွမ်းပြီးသော အရိုးနှင့် ထင်းမီးသွေးများကို ရေသို့ သွန်ချလိုက်ကြသည်။

ထိုကြောင့် မွန်လူမျိုးတို့သည် တစ်ဦးပေါ်တစ်ဦး စိတ်ဆိုးစိတ်ကြမ်းဝင်လာကာ (အိတား) ဟု ကြိမ်းမောင်းဆဲဆိုခဲ့ကြောင်း သိရလေသည်။

ဘုရင်သမီး ရှင်မွေးနန်းသည် အသက်အရွယ်ကြီးပြင်းအရွယ်ရောက်သောအခါ

ပါဒနိုင်ငံတော်ရာဇာဝင်

မဟာသက္ကရာဇ်-၂ (နှစ်) ခုနှစ်က တရုတ်ပြည်အလယ်ပိုင်းလွင်ပြင်မှ မွန်ဂို လူမျိုးနှင့် ခမာ(ခေါ်)ခမင်လူမျိုးတို့သည် သံလွင်မြစ်နှင့် မဲခေါင်မြစ်ကြားတလျှောက် စုန်ဆင်းလာရာမှ မြန်မာပြည်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာကြ၏။ ၎င်းတို့ ဝင်ရောက်လာ ကြသည်ဆိုသော်လည်း တစုတည်း တကြိမ်တည်း ဝင်ရောက်လာကြသည်မဟုတ်ဘဲ ရေကြည်ရာ လုပ်ကိုင်စားသောက် သင့်သောနေရာကို ရှာဖွေလျက် တနေရာမှတနေရာ သို့ တဖြည်းဖြည်း ဝင်ရောက်လာခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုသို့ဝင်ရောက်လာကြရာတွင် မွန်တို့သည် အုပ်စုဖွဲ့၍ စောဗညားဆိုသူ တစ်ယောက်အား အကြီးအကဲတင်မြှောက်ကြ၏။

ခမာမျိုးနွယ်တို့သည် အရှေ့တောင်ဘက်သို့ သွား၍ ကမ္ဘောဇခေါ် ခမာတိုင်းပြည် တည်ထောင်ကြရာ ယခုအခါ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံဟု ခေါ်ဆိုကြ၏။

သုဝဏ္ဏဘူမိ (သထုံ) ပြည်တည်ထောင်ခြင်း

မဟာသက္ကရာဇ်-၉၄ (ကိုးဆယ်လေးခု) ခုနှစ် ဂေါတမဘုရားမပွင့်မီ နှစ်ပေါင်း (၅၀) ငါးဆယ်ခန့်တွင် ပဲခူးရိုးမဆုံဆည်းရာ စစ်တောင်းမြစ်ဝ၌ သုဝဏ္ဏဘူမိနိုင်ငံတော်ကို ထူထောင်ကြ၏။

မွန်တို့ ဦးဆောင်မှုတင်ထားသည့် စောဗညားအား (တိဿဓမ္မသီဟရာဇာ) အမည်ဖြင့် မင်းမြှောက်ကြသည်။

တိဿဓမ္မသီဟရာဇာမင်းသည် နန်းစံ (၄)နှစ်မြောက်သော မဟာသက္ကရာဇ် (၉၈) ခုနှစ်တွင် သားတော်များဖြစ်သော တိဿဘောဂသေန၊ တိဿနာဂသေန၊ တိဿနဟရသီဟနှင့် သမီးတော် နန်းစော တို့အား သထုံပြည် အနောက်မြောက်အရပ် သို့ လူသူစုံ၍ တိုင်းပြည်သစ်ထူထောင်ရန် နောက်ပါလူ (၃၀၀၀၀) သုံးသောင်းနှင့်အတူ စေလွှတ်လိုက်လေသည်။

မင်းသားညီနောင်သုံးပါးတို့သည် ကဝိစိန္တာအမတ်ကြီးကို ခေါ်ဆောင်ကာ ပဲခူး ရိုးမအစွန်းရှိ တောကြီးကို ဖြတ်လျက် ကွင်းပြင်နေရာတွေ့တိုင်း လူပေါင်း (၁၀၀)စီနှင့် မြို့ငယ် (၃၈)မြို့ကို တည်ထောင်ထားခဲ့လေသည်။ ထိုမြို့တို့ကို နောင်သောအခါ ပါဒ နိုင်ငံတော်၏ နယ်နိမိတ်အပါအဝင်မြို့များ ဖြစ်လာလေသည်။

မင်းသား (၃) ဦးနှင့် အပေါင်းပါတို့သည် ယခု ပါဒကြီးခေါ် တောကြီးသို့ရောက် သောအခါ ဤနေရာသို့ ကုန်းမြင့်မြေပြန့်လည်းဖြစ်၊ ကမ်းခြေနှင့်လည်းနီးသဖြင့် မြို့ နန်းတည်ရန် သင့်ဟု ကြံလျက် လိုက်ပါလာသော မွန်လူကြီးများနှင့် တိုင်ပင်လျက် မြို့တည်ရန် ဆောင်ရွက်ကြသည်။

ထိုတောအုပ်ကြီး၌ အင်္ဂါရတ် မီးအကျင့်ကို ကျင့်လျက် သစ်ခေါက်သစ်ခွံတို့ကို ဝတ်ဆင်ထားသော ရသေ့ကြီး (၇၁)ဦးနှင့် တပည့်ရသေ့ငယ်ပေါင်း (၁၀၀၀) တို့နေထိုင် ကြကြောင်းကို ရာမညဓါတ်တော်သမိုင်းပေါင်းချုပ်တွင် ဆိုထားလေသည်။

ရသေ့ကြီးနှင့်မင်းသားတို့ တွေ့ခြင်း

မြို့တော်နေရာကို ရှာကြသော မင်းသားတို့လည်း ပါဒကြီးခေါ်သော တစ်ဘက် ကုန်းမြင့် တစ်ဘက်ချိုင့်ဝှမ်းနေရာသို့ ရောက်လျှင် ရသေ့ (၇၁) တို့၏ အကြီးအကဲ (ကရုဏ္ဏက) ရသေ့အား ဝင်ရောက်ဖူးမြော်ကြလေသည်။

ရသေ့ကြီးသည် အသင်တို့ ဘယ်အမျိုးအနွယ်နည်း။ အဘယ်အရပ်သို့ သွား ကြမည်နည်း မေး၏။ မင်းသားတို့လည်း သုဝဏ္ဏဘူမိပြည်ရှင် မွန်ဘုရင်တိဿဓမ္မသီဟ ရာဇာမင်းကြီး၏ သားတော်များဖြစ်ကြောင်း မြို့နန်းသစ်တည်ထောင်ရန် မြို့တော်နေရာ ရှာဖွေကြောင်း လျှောက်ထားပြီးသော် ဤအရပ်သည် မည်သို့ခေါ်တွင်ပါသနည်းဟု မေးမြန်းလေသည်။

ရှင်ရသေ့လည်း ဝမ်းမြောက်သဖြင့် အသင်မင်းသားတို့ လာခြင်းကား ကောင်း သောလာခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ဤနေရာကား အလွန်ရဲရင့်ကြမ်းကြုတ်ခက်ထန်သော သားရဲ

ဇေယျသေနမင်း

သက္ကရာဇ်-၁၂၇-ခုနှစ်တွင် ဇေယျသေနမင်းသည် (တွန်တေး ထုံစလပ်) ကျခတ် ဝါးရံမြို့မှ ကရင်အမျိုးသမီး နော်ဒဗာတလဲကို သုဝဏ္ဏဒေဝီအမည်ဖြင့် မိဖုရားမြှောက်၏။

ရှင်ဓမ္မလွန်းကို ဖွားမြင်ခြင်း

မိဖုရားကြီးပဋိသန္ဓေနေ၍ ဆယ်လစေ့သော် မဖွားနိုင်သဖြင့် အနိစ္စရောက်သည်။ အလောင်းကို သုဿန်ထုတ်၍ မီးသဂြိုဟ်ရာ အသားများလောင်ကျွမ်းသော်လည်း သန္ဓေ အိမ်ကို မီးမလောင်ဘဲရှိသဖြင့် တံခိုးဝါးတိုး၍ မီးရှို့ထား၏။

ညအချိန် သန္ဓေအိမ်မှ သမီးမိန်းကလေးဖွား၍ မီးပုံထက်၌ ပက်လက်ကစား နေသည်ကို နံက်မိုးလင်းသောအခါ လူအများက မြင်သဖြင့် မင်းအား လျှောက်ထား၏။ မင်းလည်း သမီးတော်အား သုဿန်တွင် ဖွားလာကာ မြို့တွင်းသို့ မသွင်းဘဲ သန်လျင် မြို့၏အနောက်ဘက် သင်းချိုင်းကုန်း၌ပင် တပင်တိုင်နန်း (၇) ဆောင် ဆောက်စေပြီးသော် စစ်သည်ဗိုလ်ပါအစောင့်နှင့် အမတ် (၇) ယောက်ထား၍ သမီးတော်အား (ရှင်ဓမ္မလွန်း) ဟု အမည်ပေးကာ တပင်တိုင်နန်းတွင် စံစေ၏။

ထိုအချိန်အခါမှစ၍ မွန်လူမျိုးတို့သည် ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိန်းမသေလျှင် ဗိုက်ခွဲ ပြီးမှ ခလေးကို ထုတ်စေပြီး မီးသဂြိုဟ်သည်အလေ့အထရှိခဲ့၏။

ဇေယျသေနမင်းသည် နန်းစံ (၄၅) နှစ် မြန်မာသက္ကရာဇ် (၁၇၂) ခုနှစ်၊ သက် တော် (၆၅) နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ ပါဒနှင့်သန်လျင် ၂-မြို့ နန်းဆက် ပြတ်ခဲ့လေတော့သည်။

မောင်သန်လျင် (စောလီလတ်ရှ်) မင်းမှ ဇေယျသေနမင်းအထိ သန်လျင်တွင် မင်းဆက် (၆) ဆက် နန်းသက်ပေါင်း (၁၅၄)နှစ် ရှိခဲ့သည်။

ထမလောကမင်း

မဟာသက္ကရာဇ် (၇၄) ခုနှစ်တွင် (ထမလောက) အမတ်သည် (ဓမ္မလောကရာဇာ) အမည်နှင့် နန်းတက်သည်။ ထိုမင်းလက်ထက် ကမော့ဘော့ခေါ် ဆင်ကန်အနီးတွင် ကျိုက်နားဘက်ဘုရားတည်သည်။ ယခုအခါ ပျက်စီး၍အဖြစ် တည်ရှိသည်။

ထိုမင်းကို မောင်ဒီမင်း၏သားတော် မဏိရွတ်ပိအမည်ရှိ မင်းသားတိုက်ခိုက်၍ သားမယားနှင့်အတူ ပန်းဂျိုင်အဝတွင် ပျောက်သဖြင့် နန်းစံ (၈)နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။

ဗညာမဏိရွတ်ပိမင်း

မြန်မာသက္ကရာဇ် (၈၂) ခုနှစ်တွင် မဏိရွတ်ပိမင်းသားသည် (ဗညာမဏိရွတ်ပိ) အမည်ဖြင့် သန်လျင်တွင် နန်းတက်သည်။

ထိုမင်းကာ ကျိုက်သာလွန်လွန်ပွန်း ကျိုက်မဏိပ် “ကျိုက်သလိုင်မာ” ကျိုက်ပုပ္ဖံ၊ ကျိုက်ခပိ၊ ကျိုက်သလဲအိတ်၊ ကျိုက်မွန်နော်၊ ကျိုက်ဂဝံဂေ စသော ဘုရားစေတီတို့ကို တည်ထားသည်။ သက္ကရာဇ်-၁၁၇-ခုနှစ်၊ နန်းစံ (၃၅) နှစ်တွင် နာ၍ (ရောဂါ) ဖြစ်၍ သေသည်။

သိဟရာဇာမင်း

မဏိရွတ်ပိမင်း၏ သားတော်ဖြစ်၏။ သက္ကရာဇ်-၁၁၇-နှစ်တွင် နန်းတက်သည်။ အမျက်စောင်းမန်ကြီး အစားကြူး၍ ရက်စက်ကျမ်းကြုတ်သည်။

ထိုကြောင့် ပြည်သူတို့ မခံနိုင်၍ ညီတော်ဇေယျသေနအိမ်ရှေ့မင်းသားထံ မင်းပြုရန် ခွင့်တောင်းသဖြင့် သက္ကရာဇ်-၁၂၇-ခုနှစ်တွင် နောင်တော်ကို ဖမ်း၍နန်းချသည်။ နန်းစံ (၁၀) နှစ်တွင် ကျဆုံး၏။

တိရစ္ဆာန်များ ကြီးစိုးသော တောဖြစ်သည်။ အသင်မင်းသားတို့ အလိုရှိမှုကား ဤနေရာ၌ပင် မြို့တော်သစ်တည်ထောင်ကြကုန်လော့။ ဤအရပ်သည် တောနှင့်လည်းနီးပြီး ရေနှင့်လည်းနီးသဖြင့် ဘူမိနက်သန်ဖြစ်သတည်းဟု မိန့်တော်မူ၏။

တိဿဘောဂသေနမင်းသားလည်း ဤနေရာ၌ မြို့တည်ရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်လေသည်။

ဤနေရာကား ယခုပါဒကြီးရွာ၏အနောက်ဘက် ရှေးကလွတ်တော်ကုန်းနေရာ၊ အနောက်သိမ်ကုန်း၊ ယခုဝေနေယျသုခကျောင်းကုန်းခေါ် သန်လျင်နှင့်ကျောက်တန်းသွားသော ကားလမ်းကို ခွလျက် ပါဒကြီးရွာဘက် ခတ်များများ ကျုံးဖြင့် ဝိုင်းရံလျက်ရှိသော နေရာကို ဗဟိုရံပြုလျက် မြောက်တယူနောအထိ၎င်း၊ တောင်သို့ တယူနောခန်ကအထိလည်းကောင်း၊ အရှေ့သို့ တယူနောအထိလည်းကောင်း၊ အနောက်သို့ ယူနောတဝက်ခန့်လည်းကောင်း၊ ယခုသီလဝါ (ခေါ်) ဒုံဇိပ်ပြုမြို့အထိလည်းကောင်း၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်တော်မူလျက် မြို့တော်နေရာပြုလုပ်လေသည်။

ထိုနောက် သတ်မှတ်ထားသော (၄) ယူနောအရပ်တို့ကို ဝိုင်းရံလျက် ရေကျုံး၊ ညွန်ကျုံး၊ အခြောက်ကျုံးဟူသော ကျုံးကြီး ၃-တန်တို့ဖြင့် ကာရံပြုလုပ်စေလေသည်။ မြို့တော်တွင်း၌ အရှေ့မှ အနောက်သို့၎င်း၊ တောင်မှမြောက်သို့၎င်း၊ အလျားကို ရေကျုံးတတန်းစီ တူးဖော်ကာ ပင်လယ်သို့ ပေါက်သည်အထိ စီမံထားလေသည်။ ဆင်ကျုံး၊ ဆင်တင်းကုပ်မှ ဆင်ကန်အထိ ဖောက်လုပ်စေ၍ ဆင်များ ရေကစားရန် (ဆင်ကန်)ကို ဥယျာဉ်ပန်းမံတို့ဖြင့် စီမံစေသည်။ မြို့တော်ရှစ်ရပ်သောထောင့်တို့၌ ဖလိနတ်စာတင်ရန် (၈၀) သောနတ်ကွန်းနတ်နန်းတို့ကိုလည်း ပြုလုပ်စေသည်။ ရှင်ရသေ့ကြီး (၇၁)ဦးတို့၏ နေရန် (၇၁) ခုသော ကျောက်ဂူလိုဏ်ဂူတို့ကို၎င်း၊ ရသေ့ငယ် (၁၀၀၀) တို့နေရန် သခံမ်းကျောင်းပေါင်း (၁၀၀၀) တို့ကိုလည်း ပြုလုပ်စီမံလေသည်။

ထိုနောက် ကရဏ္ဍကရသေ့နှင့် ကဝိစိန္တာအမတ်ကြီး အစီအမံဖြင့် မြေကျောက် မြို့ရိုး အမြင့် (၁၈)တောင်၊ မုဒ် (၂၀) တို့နှင့်အတူ ဗြဲတိုက် လွှတ်တော်ရုံနန်းတော် အင်္ဂါအဖြာဖြာတို့ဖြင့် ပြည်စံရန် စီမံပြုလုပ်စေကာ နမတော်စောနန်းကို (လိက်မွတ်စောနန်း) အမည်ဖြင့် မိဖုရားခေါင်ကြီးမြောက်၍ မဟာသက္ကရာဇ် (၉၈) (ကိုးဆယ့်ရှစ်ခု) သီတင်း

ကျွတ်လွှန်း (၈) ရက် စနေနေ့တွင် “ဘောဂသေနတိဿသီဟဒီပဓမ္မရာဇာ” ဘွဲ့ တံဆိပ်တော်ဖြင့် ပါဒနန်းကို စိုးစံတော်မူလေသည်။ နိင်င်တော်ကိုလည်း ဤဋ္ဌာနတွင် မွန်ဘုရင်များ စောဦးစွာ ရွှေ့နန်းတည်ထောင်သောတိုင်းပြည်ဖြစ်၍ “ပါဒနိင်င်တော်” သမုဒ်တော်မူသည်။

ပါဒနိင်င်တော်၌ အတွင်းမြို့ပေါင်း (၃၈)မြို့၊ အပြင်မြို့ (၇၅) မြို့၊ နယ်ကြီး (၄)နယ် တို့ဖြင့် သတ်မှတ်ကာ မွန်/ကရိ/ခေ/နိကရိ စသောလူပေါင်း (၃၂၆၀၉၀) သုံးသိန်းနှစ်သောင်းခြောက်ထောင်ကိုးဆယ် တို့ကို နေရာတကျ စီမံပေးထားကြောင်း (နခွန်ဖထုံ) ရာဇဝင်သစ်၌ ဖော်ပြထားလေသည်။

မှတ်ချက်- ပါဒဟူသောစကားကို ဆရာတို့က ခြေနှစ်ဖက်အားပြု၍ လာရောက် တည်ထောင်ခြင်းကြောင်း အချို့မှာ ပါဒဟူသည် ပါဠိပျက်စကားဖြစ်၍ အဓိပ္ပါယ်မှ ရှေးဦးစွာ အစပထမ အရင်းအမြစ်မူလအဓိပ္ပါယ်ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

ထိုအချိန်တွင် အသိတဥ္စ မည်သော ဒဂုံမြို့တွင် ဥက္ကလာပမည်သော မွန်မင်း နန်းစံ၍ ယခင်အခေါ် ကော့သွန်း ယခုအခေါ် ပုသိမ်တွင် သီဟနန္ဒမည်သော မွန်မင်း နန်းစံလျက်ရှိလေသည်။

ထို့ကြောင့် ပုသိမ်မွန်ကို မွန်ဒဟူ၍၎င်း၊ ဒဂုံမွန်ကို မွန်ဒိုင်ဟူ၍၎င်း၊ သထုံမွန် ကို မွန်ညဟူ၍၎င်း ခေါ်သည်။

ထိုအချိန်ကပင် သထုံမွန်ည၊ ဒဂုံမွန်ဒိုင်၊ ပုသိမ်မွန်ဒဟူ၍ မွန်တိုင်းပြည် သုံးပြည် တောင် တည်ရှိလေသည်။

သထုံမင်းဆက်မွန်ညအနွယ်ဖြစ်သော ဘောဂသေနတိဿမင်းကြီး ပါဒနိင်င် တော်တိုင် နန်းစံ (၃)နှစ်မြောက် မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) တစ်ရာသုံးခုနှစ်တွင် မဇ္ဈိမ ဒေသ၌ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားပွင့်ထွန်းပေါ်ပေါက် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။

ဥက္ကလာပမြို့ အသိတဥ္စ ဒဂုံမြို့သား သဖဿနှင့်ဘလိက ကုန်သည်ညီနောင် တို့ အိန္ဒိယပြည်သို့ ကုန်ရောင်းသွားစဉ် ဘုရားရှင်နှင့် တွေ့၍ ဆံတော်ရှစ်ဆူရရှိခဲ့ရာ ဥက္ကလာပမင်းနှင့်တကွ ဘောဂသေနမင်း သီဟနန္ဒမင်းတို့ သိဂုံတွင်ကုန်းတွင် ဆံတော်

အခန်း (၁၀)

သန်လျင်မင်းဆက် (၆) ဆက်အကြောင်း

ပါဒနိင်င်တော်အပါအဝင် သန်လျင်မြို့တွင် မြန်မာသက္ကရာဇ် (၁၈)ခုနှစ်မှ ၁၇၂-ခုနှစ်အထိ နှစ်ပေါင်း (၁၅၄) ခု မင်းပေါင်း (၆) ဆက်တိုင်တိုင် အုပ်စိုးခဲ့လေသည်။

မောင်သန်လျင်မင်း သရေခေတ္တရာများ သက္ကရာဇ် (၅၂၆) ခုနှစ်သို့ ရောက် သောအခါ ပုဗ္ဗိးစောရမာန်မင်းသည် ခ-ဆ ပဉ္စကိန်းကြုံသဖြင့် ၎င်း-၅၆၂-ခုကို ဖြို၍ အတို ၂-ခု ထားပြီးသည့်နောက်၌ မြန်မာသက္ကရာဇ် (၁၈) ခုသို့ ရောက်သောအခါ ပါဒနေပြည်တောအရှေ့ဘက် ယခုသုံးခွနယ်အပါအဝင် ဘုရားကြီးရွာသား မောင်သံလျင် အမည်ရှိ လူငယ်တယောက်သည် တရားမဲ့သောအရိန္ဒရာဇာမင်းကို သတ်၍ သန်လျင် မြို့သို့ သွားကာ (စောလီလက်ရဲ့ဟူသော အမည်ဖြင့် မင်းပြုလေသည်။

(စောလီလက်ရဲ့) မောင်သန်လျင်တည်သောဘုရားများကာ ကျိုက်ဝိသုမနခေါ် ရန်အောင်မြင်ဘုရား၊ ကျိုက်ပန်ရံအံခေါ် ဘုရားနီ၊ ကျိုက်ဒေးပရင်းခေါ် ရေယဉ်ဘုရား၊ ကျိုက်မဃဂေးခေါ် မဃန်းကွက်ဘုရား၊ ကျိုက်ပရုမ္မာခေါ် ပျူမင်သမီးဘုရား (၅)ဆူဖြစ် သည်။ ထိုသန်လျင်မင်းသည် နန်းစံ-၃၅-နှစ်တွင် နတ်ရွာစံသည်။

မောင်ဒိမင်း

မြန်မာသက္ကရာဇ်-၅၃-ခုနှစ်တွင် မောင်သန်လျင်ကို ဒ/လသားမောင်ဒိဆိုသူ ကရင်အမျိုးသားတစ်ဦးဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကာ သတ်ဖြတ်၍ မင်းပြု၏။

၎င်းမင်းလက်တွင် ဓါတ်တော် (၅)ဆူ ဋ္ဌာပနာ၍ ကျိုက်သာလွန်စေတီကို တည်၏။ ယခုကြက်တည်းကုန်းဘုရားဟု ခေါ်ကြ၏။ နန်းစံ-၂၁-နှစ်တွင် မွန်လူမျိုးအမတ်ကြီး (ထမလောက်) ပုန်ကန်၍ မောင်ဒိမင်းနန်းကျ၏။

သန်လျင်မင်းဆက် (၆) ဆက်

- ၁။ မောင်သံလျင်မင်း
- ၂။ မောင်ဒီမင်း (ဗညာဒလ)
- ၃။ ထမလောက်မင်း
- ၄။ ဗညာမဏိရွတ်ပိမင်း
- ၅။ သီဟရာဇာမင်း
- ၆။ ဇေယျသေနမင်း

၂-မြို့ပေါင်း မင်းဆက် (၄၀)

မှတ်ချက်- (နွန်ပထုံ သုဝဏ္ဏပုံ မွန်ရာဇဝင်မှ)

ပါဒနှင့်သံလျင် ၂-မြို့ မင်းဆက်ပေါင်း (၄၀) ရှိကြောင်းကို မွန်ရာဇဝင်တွင် အခိုင်အလုံဟု ယိုဒယားခမင် မွန်ရာဇဝင် ဆရာကြီးများ ယူဆထားသော (နွန်ပထုံနှင့် သုဝဏ္ဏပုံရာဇဝင်ကြီးတွင် ဆိုထားလေသည်။

ပါဒနေပြည်တော် မင်းပေါင်း-၃၄-ဆက်အနက် မင်းဆက် (၇) ဆက်သာ အမျိုး ဘာသာ သာသနာတော်နှင့် တိုင်းပြည်ကြီးပွားရာကြီးပွားကြောင်း ဆောင်ရွက်ကြလေသည်။ ကျန်မင်း (၂၇) ဆက်မှာမူ ညီအကိုချင်း သားအဖချင်း တူ-ဝရီချင်း တိုက်ခိုက်နန်းလု ခြင်းသည်သာ အချိန်ကုန်ရကား အချို့လည်း နန်းသက်ရှည်၍ အချို့မင်းများမှာ (၇) ရက်မျှသာ နန်းသက်မရှည်ကြချေ။ ၎င်းပြင် မွန်မင်းသား၊ ကရင်မင်းသား၊ ရှမ်းမင်း စားများ မညီမမျှ အစိတ်စိတ်ပြိုကွဲသဖြင့် နိုင်ငံတော်ကြီး တဖြည်းဖြည်း တိမ်ပါးလာလေ တော့သည်။

စောဖျာကျော်မင်းနှင့်စောဘုန်းကြွယ်မင်းတို့ စစ်ပြေငြိမ်းသည့်အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် မွန်ဘာသာ (ထမလုံ) ဓမ္မရာသီဘုရားကို စစ်ပြေငြိမ်းခြင်းအထိမ်းအမှတ် တည်ထား လေသည်။

ကို ဌာပနာ၍ စေတီတည်ထားကိုးကွယ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးအောက်ပိုင်း မွန်တို့ဒေသ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် စတင်ရောက်ရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။

ပါဒဘုရင် ဘောဂသေနမင်းသည် သဗ္ဗညုရှင်တော်မြတ်ဘုရား ထင်ရှားပွင့် တော်မူပြီဖြစ်ကြောင်း သိရှိတော်မူ၍ ငါကား ဤလောကစည်းစိမ်တို့ကို ခံစားနေခြင်းဖြင့် သံသရာအကျိုး အဘယ်မှာရှိအံ့နည်း။ ငါလည်း ဘုရားရှင်အဆုံးအမတော်၌ ဘုရားသား တော်အဖြစ်ဖြင့် သံသရာအကျိုးစီးပွားကို ရှာတော့မည်ဟု သံဝေဂယူတော်မူလျက် နန်းစံ (၈) ရှစ်နှစ်မြောက်သော မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၆) တစ်ရာ့ခြောက်ခုနှစ် နန်းစည်းစိမ်ကို ညီတော် နရသေနအား လွှဲအပ်ပြီးနောက် ရသေ့အသွင်ဝတ်ဆင်လျက် (ဆွယ်ဝန်းကုန်း) တန်း၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းဝင်တော်မူသည်။

ထိုနောက် သမထကမ္မဋ္ဌာန်းကို မနားမနေ ကြိုးစားရာ လောကီအဘိညာဉ်ပေါက် ၍ ဈာန်တည်းဟူသော ချမ်းသာသို့ ဆိုက်ရောက်ခါ (၇၁) ဦးသော ရသေ့ခေါင်းဆောင် တို့နှင့် တပည့်ငယ် (၁၀၀၀) တို့၏အကြီးအကဲအဖြစ် တင်မြှောက်ခြင်းခံရလေသည်။

နရသေနမင်းလည်း မရိုးတော်လိပ်မွတ်စောနန်းကို မိဖုရားခေါင်ကြီးအရာထား၍ မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၆) ခုနှစ်တွင် နန်းတက်တော်မူသည်။

ဘောဂသေနမင်းကြီးသည် သားတော်သမီးတော်မထွန်းကား၊ နရသေနမင်း လက်ထက်၌ သမီးတော် မြသန်လျင်နှင့် သားတော်မြစောနောင်တို့ကို ဖွားမြင်လေသည်။

သားတော်သမီးတော်များ အရွယ်ရောက်လက်သော် သားတော်မြစောနောင်မင်းသား အား အိမ်ရှေ့အရာပေး၍ သမီးတော် မြသံလျင်ကို အကောက်သုံးခုနှင့်ပြည့်စုံသော တရိယင်္ဂကုန်းရှိ မွန်ကရိတေလဂူ၊ ယိုးဒယားရှမ်းတို့ကို အုပ်ချုပ်စေပြီး မြို့သားပေးတော် မူသည်။ ထိုအခါမှစ၍ တရိယင်္ဂကုန်းအား မြသန်လျင်မင်းသမီးကို အစွဲပြု၍ (မြသန်လျင်) မြို့ဟု အမည်တွင်လေသည်။

မှတ်ချက်- ထိုအကြောင်းကို နွန်လန်ပန် ဝတ်ပလုတ်ကျောင်းဘုန်းတော်ကြီး “ဖရာချိန်ဂုန်မုနီ” ဆရာတော်ဟု မြသန်လျင်သမိုင်းတွင် အတိအကျ ဖော်ပြထားသည်။

မြတ်စွာဘုရား သထုံပြည်သို့ ကြွလာခြင်း။

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား (၈) ရှစ်ပါးမြောက် မဟာသက္ကရာဇ် (၁၁၁) တစ်ရာဆယ့်တစ် ခုနှစ် ဂဝဗ္ဗတိမထေရ် ပင့်လျှောက်ချက်အရ သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်း သုဓမ္မပူရမည်သော သင်္ဃ (သထုံပြည်) သို့ ရဟန္တာ (၂၀၀၀၀) ခြံရံလျက် ကြွရောက်လာတော်မူ၍ တိဿ ရာဇာမင်းအား တရားရေးအေး တိုက်ကျွေးတော်မူလေသည်။ ထိုအချိန်၌ များစွာသော ပြည်သူတို့ အကျွတ်တရားကြလေသည်။

ဘုရားရှင် သထုံပြည်သို့ ကြွတော်မူလာကြောင်း ကြားသိရသော ပါဒဘုရင်ဟောင်း တိဿရှင်ရသေ့နှင့် အပေါင်းပါရသေ့ (၇၁) ဦးအပြင် တပည့်ရသေ့ (၁၀၀၀) တို့သည် သထုံပြည်သို့ ကြွရောက်၍ ဘုရားရှင်အား ဖူးတွေ့ကြလေသည်။

ဘုရားရှင်အား မျက်ဝါးထင်ထင် ဖူးမြင်ရသော တိဿရှင်ရသေ့သည် လွန်စွာ ကြည်ညိုခြင်းဖြစ်လျက် ဘုန်းတော်ကြီးတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား အရှင်ဘုရား ကြွတော်မူပြီးသည့်နောက် တပည့်တော်များ အရှည်သဖြင့် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပူဇော်ရန် ကိုယ်ပွားတော်မြတ်ပေးအပ်တော်မူခဲ့ပါဘုရားဟု လျှောက်ထားလေသည်။ ဘုရားရှင်လည်း ရာမညတိုင်း၌ သာသနာတော်အခွန်ရှည်စွာ တည်လတ္တံ့ဖြစ်သည်ကို မြင်တော်မူ၍ ဦးခေါင်တော်ကို လက်ဖြင့် သုံးသပ်တော်မူကား ဘုရား၏ဆံတော်တစ်ဆူကို ရှင်ရသေ့ လက်သို့ ပေးအပ်တော်မူလေသည်။ ရသေ့ကြီးလည်း ၎င်း၏ဦးထိပ်၌ ရွက်ကာ ဆံတော် ဓါတ်မြတ်ကို ထားရှိတော်မူလေသည်။

ထိုနောက် ရှင်ရသေ့လည်း အရှင်မြတ်ဘုရား ဤဆံတော်ဓါတ်တစ်ဆူတည်းကို ဘုရားတပည့်တော်တို့ (၇၁) ဦးသောရသေ့ အဘယ်သို့ ပူဇော်ကြအံ့မည်နည်းဟု ဘုရားရှင်အား လျှောက်ထားလေရာ ဘုရားရှင်က သင်တို့၏ လက်၌ ရှိသော ဆံတော် ထိုတစ်ဆူသည် (၇၁) ဆူဖြစ်စေသတည်းဟု ဓိဋ္ဌာန်ပြုတော်မူသော် အဆုံး၌ ဆံတော် ဓါတ် (၇၁) ဆူ ပွားတော်မူသည်။ (၇၁) ဦးသောရသေ့တို့သည် ဆံတော်တစ်ဆူစီ ဦးထိပ်၌ ရွက်ကာ ထားရှိကြလေသည်။

ရသေ့အပေါင်းတို့သည် အလွန်ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်လျက်

- ၁၂။ အနုပိယမင်း
- ၁၃။ ဒေါဇဟံသာမင်း
- ၁၄။ ကန္ဒဝဇ္ဇနမင်း
- ၁၅။ စောရဟံမင်း
- ၁၆။ ဇေဏုတကမင်း
- ၁၇။ ဇေယျကျော်ထင်မင်း
- ၁၈။ အောင်ဇေယျမင်း
- ၁၉။ ဘိုးမင်းစောနောင်မင်း
- ၂၀။ ကောဒွတ်မင်း
- ၂၁။ ရာဇဒေဝမင်း
- ၂၂။ ရာဇကောဓမင်း
- ၂၃။ နေသူရမင်း
- ၂၄။ ကန္ဒမင်း
- ၂၅။ နရသဘမင်း
- ၂၆။ စောပုပ္ဖမင်း
- ၂၇။ ဓညဇေမင်း
- ၂၈။ စောဗျာကျော်မင်း
- ၂၉။ မနုကမင်း
- ၃၀။ စောဘုန်းကြွယ်မင်း
- ၃၁။ စောစောနောင်မင်း
- ၃၂။ စောစလာမင်း
- ၃၃။ မွန်မင်း
- ၃၄။ နရိန္ဒမင်း

မွန်လူမျိုး

မဟာသက္ကရာဇ် (၅၃) ခုနှစ်က တရုတ်ပြည်အလယ်ပိုင်းလွင်ပြင်မှ မွန်ဂိုလူမျိုး တို့သည် သံလွင်မြစ်နှင့် မဲခေါင်မြစ်တလျှောက် စုန်ဆင်းလာခါ မြန်မာပြည်သို့ ရောက် ခဲ့လေသည်။ စောဖဲညင်ခေါင်းဆောင်သော မွန်ဂိုလူမျိုးတို့သည် မဟာသက္ကရာဇ် (၉၄) ခုနှစ်၊ ဘုရားမပွင့်မှီ နှစ်ပေါင်း (၅၀) ခန့်က ပဲခူးရိုးမဆုံရာ စစ်တောင်းမြစ်ဝ၌ သုဝဏ္ဏဘူမိခေါ် သထုံပြည်ကို တည်တောင်၍ စောဖဲညင်းအား (တိဿဓမ္မသီဟရာဇာ) ဘွဲ့အမည်ဖြင့် မင်းမြှောက်ကြ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ မွန်ဂိုအမည်တွင် ဂိုလ်ပျောက်၍ မွန် ဟု ခေါ်တွင်ကြလျက် မြန်မာပြည်တွင် ယဉ်ကျေးမှုအပြည့်အဝ ယူဆောင်လာကြသော လူမျိုးဖြစ်ကြသည်။

ပါဒနှင့်သံလျင် မင်းဆက် (၄၀) ဆက်

ပါဒမင်း (၃၄) ဆက်

- ၁။ တိဿဘောဂသေနမင်း
- ၂။ တိဿနရသေနမင်း
- ၃။ မြစောနောင်မင်း
- ၄။ ဟံသာသေနမင်း
- ၅။ ရာဇာစောနောင်မင်း
- ၆။ သုခမုခနန်းစောရှင် (ဗာဂျ)
- ၇။ ဇယသေနမင်း
- ၈။ နာဂသီဟမင်း
- ၉။ ရာဇောဒကမင်း
- ၁၀။ နရကျော်မင်း
- ၁၁။ ဒွတ္တနာဂမင်း

မြတ်စွာဘုရားအား ရှိခိုးပူဇော်ပြီးသော် ပါဒနေပြည်တော်သို့ ပြန်လည်ကြွရောက်တော် မူခဲ့လေသည်။

နရသေနမင်းကြီးနှင့်တကွ တိုင်းသူပြည်သားအပေါင်းတို့သည် နှစ်ထောင်းအားရ စွာ ကြိုဆိုကြလေသည်။ ထိုနောက် နန်းတော်ရင်ပြင်၌ ကြီးစွာသော မဏ္ဍပ်တည်ဆောက် ကာ အလယ်၌ ရွှေပလ္လင်အမြင့် (၇) တောင် စီရင်၍ ဆံတော်ခါတ်မြတ်တို့ကို ပတ္တမြား ကြိုတ်တော်၌ ကိန်းဝပ်စွယ်စေလျက် (၇)ရက်တိုင်တိုင် ပူဇော်ပွဲကြီး ကျင်းပကြလေသည်။

နောင်လာလတ္တံ့သော အမျိုးသားများ သိရှိစေနိုင်ရန်အတွက် နှစ်ပေါင်းမည်မျှ ကြာသော်လည်း မပျက်စီး မယိုယွင်းနိုင်ရန် မြေပြင်ကို ၄-တောင်ညီစွာ ခတ်ကာ အောက်သို့ အနက် (၇)တောင်တူးပြီးသော် ထိုလေးထောင့်အတွင်း၌ ဂဝံကျောက်တို့ကို ၄-ထောင့်ညီမျှစွာဆင့်၍ ၄-ဘက်ကာရံကြလေသည်။ ထိုနောက် ထု-၁-ပေ၊ ဗျက်- ၆-ပေ၊ အလျား-၃-တောင်၊ အနံ-၂-တောင် ၁-မိုက်၊ ကျောက်ညိုပြာ (၄) ချပ်တို့ကို (၄) ဘက်ပိတ်ပြီးသော် အတွင်း၌ ဂဝံကျောက်ကြိုတ် ထိုအတွင်း၌ ငွေကြိုတ် ထိုအတွင်း ၌ မြကြိုတ် အဆင့်ဆင့် ပြုလုပ်လျက် ဆံတော်ခါတ်ကို မြကြိုတ်အတွင်း သွင်းကာ ရွှေငွေစိန်ကျောက် စသော ရတနာ ၇-ပါးတို့ဖြင့် ရစ်ပိတ်ကာရံပြီးလျှင် အဖုံးကျောက် ညိုပြာကို ထီးပြုလုပ်၍ အပေါ်၌ စိုက်ထူပြီး ကျောက်တိုင်ကျောက်ထီး ပြုလုပ်ထား၏။ ထိုနောက် ကျောက်စာကဗျည်းထိုးကာ စေတီအဖြင့် ကိုးကွယ်ကြ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ “ကျောက်ထိကန္တာအလေးပြု” ဟူသော စကားလုံးသည် စတင်ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။

ထိုသို့ ကျောက်သည်တိုင် ကျောက်ထီးစိုက်ထူသောနှစ်ကာ မဟာသက္ကရာဇ် (၁၁၄) ခုနှစ်ဖြစ်ကြောင်း ဓါတုဝင်ဋီကာ ပါဒသမိုင်းဟောင်း ရာမညတိုင်းသုံးရပ် ဓါတ် တော်သမိုင်းချုပ်တွင် ဆိုထားလေသည်။

အခန်း (၆)

ညီတော်နရသီဟ ပုန်ကန်ခြင်း

မဟာသက္ကရာဇ် ၁၂၆-ခုနှစ် နန်းစံ (၂၀) နှစ်တွင် နရသေ့နမင်းကြီး-နတ်ရွာ စံလေရာ သားတော်မြစောနောင်မင်း နန်းတက်လေသည်။

နရသေ့နမင်းကြီး၏ ညီတော်နရသီဟမင်းသားသည် နောင်တော်ကြီး ဘောဂ သေနမင်းလက်ထက်၌လည်းကောင်း ထီးနန်းစည်းစိမ် မစိုးစံရသဖြင့် အမျက်ထွက်ကာ နောက်ပါလူ (၃၀၀၀) သုံးထောင်နှင့် တူတော်မြသန်လျင်မင်းသမီး စားသောမြသန်လျင် မြို့သို့ သွား၍ တူတော်မြစောနောင်မင်းသား ပုန်ကန်ခြားနားလေသည်။

ထိုသို့ သန်လျက်တွင် တထီးတနန်းခြားနားလေရာ (၃) နှစ်မြောက် မဟာသက္ကရာဇ် (၁၂၉) ခုနှစ်တွင် တူတော်ပါဒဘုရင် မြစောနောင်မင်းတိုက်ခိုက်မှုကြောင့် နန်းကျလေသည်။ သန်လျင်မြို့ကိုလည်း ရှေးကထက် အခိုင်အလုံပြုကာ အမတော်မြသန်လျင်မင်းသမီး ကိုပင် အပိုင်စားပေးထားလေသည်။

သားတော်ဟံသာသေ့န ပုန်ကန်ခြင်း။

မြစောနောင်မင်း နန်းစံ (၁၀) နှစ် မဟာသက္ကရာဇ် (၁၃၆) ခုနှစ်တွင် သားတော် (ဟံသာသေ့န) ပုန်ကန်၍ ထိုနှစ်တွင် အရီးတော်မြသန်လျင်နှင့် ခမည်းတော်အား ဖျောက်ဖျက်လုပ်ကြံအနိစ္စရောက်လေသည်။

ဟံသာသေ့နမင်းနန်းစံ (၁၂) နှစ်ရှိသောအခါ နတ်ရွာစံ၊ မြစောနောင်မင်း၏သား ရာဇစောနောင်မင်းသည် နောင်တော်လတ် ဟံသာသေ့နမင်းအား ဖမ်းသီးပြီး သားမယား နှင့်တကွ ကွပ်မျက်ကာ မဟာသက္ကရာဇ် (၁၄၈) ခုနှစ်တွင် ခမည်းတော် မြစောနောင် မင်းကြီး၏အရိပ်အရာကို သိမ်းပိုက်ရန် ပါဒနေပြည်တော်တွင် နန်းတက်လေသည်။ ထို သက္ကရာဇ်၌ မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူလေသည်။

သားတော်သမီးတော်များကား

- ၁။ ယိုးဒယားမိဖုရားသုဝဏ္ဏမဟာရာဇာဒေဝီတွင် ဟံသာသေ့နမင်းသား။
- ၂။ ကရင်မိဖုရား မိတနော်တွင် ရာဇောထိကမင်းသား။
- ၃။ မိတနွဲတွင် နော်ဒွေးမယ်မင်းသမီး။
- ၄။ မွန်မိဖုရား နှင်းကေသရီတွင် နရကျော်မင်းသား။ စုစုပေါင်း သားတော် (၃)ပါး သမီးတော် (၁) ပါး ပေါင်း (၄) ပါး။

ပါဒဘုရင်ကြီးများ တန်ခိုးကြီးခဲ့ပုံ

မဟာသက္ကရာဇ် (၉၈) ခုနှစ်မှ သာသနာတော်သက္ကရာဇ် (၇၀၁) ခုနှစ်အထိ တိဿဘောဂသေ့နမင်းမှအစ ဖေသေ့နမင်းအဆုံး မင်းပေါင်း (၇) ဆက် နန်းသက် (၁၇၂) နှစ်တိုင်တိုင် ပါဒနိုင်ငံတော်ကြီးကို စိုးပိုင်တော်မူသော ပါဒဘုရင်များသည် ဘုန်းတန်ခိုးအာဏာလွန်စွာ ကြီးကျယ်ပြန့်နှံ့တော်မူခဲ့လေသည်။

မြန်မာပြည်ရိုးမကြီး (၃) ခု၏အဆုံး ပင်လယ်ကမ်းခြေတလျှောက်ကို လက်နက် နိုင်ငံတော်ပြုလုပ်စိုးမိုးခဲ့လေသည်။

ထိုအခါ အရှေ့ဘက်ကမ်းခြေ ဟံသာဝတီ၊ မော်လမြိုင်၊ ရေး၊ မြိတ်၊ ထားဝယ် တို့သို့လည်းကောင်း အနောက်ဘက်ကမ်းခြေ ဒလ၊ တွံတေး၊ မြောင်းမြ၊ ပုသိမ်တို့ သည်လည်းကောင်း၊ ပါဒဘုရင်၏ နိုင်ငံတော်အတွင်း ပါဝင်သောမြို့ရွာ တိုင်းပြည်များ ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ အနောက်မော်တင်စွန်းမှသည် အရှေ့မှတ္တမကွေ့ကိုလွန်၍ ယိုးဒယား ပြည်အထိ အာဏာထဲသို့ ပြန့်ပွားခဲ့ရကား ရှေးပါဒနိုင်ငံတော်ကြီးဘုရင်များ၏ ဘုန်းတန် ခိုးထက်မြက်ပုံ တိုင်းပြည် လူမျိုးနှင့် သာသနာတော်အကျိုးကို ဆောင်ရွက်ကြပုံကို ခန့်မှန်းသိရှိနိုင်ပေသည်။

၂-ဆူ သွားတော်ဓါတ် ၂-ဆူ ဌာပနာ၍ ညာဏ်တော် (၇) တောင် စေတီတဆူတည်သည်။ အမည်မှာ (ကျိုက်သာလွတ်ဘေးမဲ့) ဘုရား တွင်သည်။

ကျောက်တန်းမြို့ ကျိုက်မှော်ဝန်းစေတီတည်ခြင်း

သာသနာသက္ကရာဇ် (၈၄) ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယမဟာဗောဓိမှ အရှင်ဝိစိတြညာဏနှင့် မဟာရေဝတမထေရ်ခေါင်းဆောင်သော ရဟန္တာအရှင် (၇၀၀) တို့သည် သွားတော်ဓါတ် (၇) ဆူ ဆံတော်ဓါတ် (၄) ဆူ ဓမ္မကရိုဏ်းတော်တဆူတို့ကို သင်္ဘော (၃)စင်းဖြင့် ဆောင်မူ၍ ပါဒပြည်ဇယသေနမင်းထံ အပ်နှံလေသည်။

ယခု ကျောက်တန်းခေါ် ယခင်ဝှမ်းမြို့ဆိပ်ကမ်းတွင် သင်္ဘောဆိုက်ကပ်ခါ မင်းကြီးအား ဓါတ်တော်များ ကြွလာကြောင်း လျှောက်လေရာ မင်းကြီးလည်း စစ်အင်္ဂါ (၄) ပါး ခင်းကျင်း၍ ကြိုဆိုတော်မူသည်။ ထို့နောက် ရေလည်တွင် အလိုအလျောက် ဖြစ်ထွန်းနေသော ဂဝံကျောက်ကျွန်းပေါ်တွင် ညာဏ်တော် (၇)တောင်ရှိသော စေတီတစ်ဆူကို တည်ထားကာ ဓါတ်တော်များကို ဌာပနာထားလေသည်။ ဘွဲ့တော်ကို ကျိုက်မှော်ဝန်း မွန်ဘာသာဖြင့် ကျိုက်မှော်ဝမ်း ဂဝံကျောက်ပေါ်တွင် တည်ထားသည့်ဘုရားဟု ခေါ်သည်။

မင်းကြီးနတ်ရွာစံတော်မူခြင်း

ထိုသို့ တိုင်းပြည် လူမျိုးများ ဘာသာရေးကို အားကြီးမာန်တက် ဆောင်ရွက်တော်မူသော ပါဒနေပြည်တော် (၇) ဆက်မြောက် ဇယသေနမင်းကြီးသည် သာသနာတော်သက္ကရာဇ် (၁၀၇) နှစ်တွင် သက်တော် (၆၀) ပြည့်၍ နတ်ရွာစံတော်မူသည်။

မင်းကြီးသည် အိမ်နိမ့် (၃၀) နန်းစံ (၃၀) အသက် (၆၀) နတ်ရွာစံသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးတော်မူပြီး မဟာသက္ကရာဇ် ၁၄၈-ခုနှစ်ကို ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ရှင်ဘုရင် အဇာတမင်းနှင့် အရှင်မဟာကဿပကို တိုင်ပင်၍ သာသနာတော်သက္ကရာဇ်အတူဖြစ်စေရန် အကြွင်းမရှိ ဖြိုပစ်ရာ ထိုအချိန်မှစ၍ မဟာသက္ကရာဇ်ကုန်ဆုံးလေသည်။

(ထိုနောက် ရေတွက်မည့်သက္ကရာဇ်သည် သာသနာတော်သက္ကရာဇ်ဟု မှတ်ယူကြရမည်။)

ပါဒပြည်သား ရဟန္တာအရှင်များ

သဗ္ဗညုတဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးကပင် ပါဒနေပြည်တော်သား နိုင်မွန်စနှင့် နိုင်မွန်ပုအမည်ရှိ (သို့မဟုတ်) တပေါ-တဘော ကုန်သည်ညီနောင်နှစ်ပါး အနောက်မဇ္ဈိမသို့ ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ်ရန် အသွား ဘုရားရှင်နှင့်တွေ့၍ တရားတော်နာပြီး ဆံတော် (၈) စုရရှိလာသည်။ (ထိုနောက် တပေါ-တဘော ညီနောင်တို့သည် ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာများဖြစ်ကာ ဓမ္မညာဏဗုဒ္ဓညာဏအမည် ရရှိ၍ ထင်ရှားလာလေသည်။

ပါဒနေပြည်တော် ရဟန္တာနှစ်ပါးသည် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးသော် ဘုရားရှင်၏ ဓမ္မကရိုဏ်းတော်ကို ပါဒဘုရင် ရာဇစောနောင်မင်းကြီးအား ပေးအပ်ကြလေသည်။

ဘုရင်မင်းမြတ်နှင့် ပြည်သူပြည်သားတို့သည် အထူးအားရဝမ်းမြောက်ကာ ကြီးစွာသော ပွဲလမ်းသဘင်ခံ၍ ပူဇော်ကြ၏။

၎င်းအချိန်တွင် ပါဒနေပြည်တော်၌ ဟိန္ဒူအယူတစ်ဝက် ဗုဒ္ဓအယူတော်တစ်ဝက် ယူသော ရသေ့ (၇၀၀၀) တို့သည် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲကြသည်။

မင်းကြီးသည် ရဟန္တာနှစ်ပါးအား နန်းတော်ရှေ့တောင်ကုန်း၌ ကျောင်းဆောက်ပြီး ကိုးကွယ်ကြသည်။

ထိုကုန်းကို မှာထေရ် (ရဟန်း) ကုန်းဟု ခေါ်လေသည်။

ထိုအခါ ပါဒဘုရင် ရာဇာစောနောင်မင်းကြီးသည် အရှင်ဘုရားတို့ ထိုဓါတ်တော် နှစ်ဆူကို အဘယ်သို့ ပြုလုပ်ပူဇော်ကြပါအံ့ပါသနည်း လျှောက်ထားလေရာ အရှင်ဓမ္မညာဏနှင့် အရှင်ဗုဒ္ဓညာဏတို့က ဤဓမ္မကရိုဏ်းတော်နှင့် ခါးပန်းတော်ဓါတ်တော်နှစ်ဆူကို သင်မင်းကြီး၏နန်းတော် တောင်ဘက် တာ (၅၀) အကွာ သင်ခမည်းတော်လက်ထက် ရန်သူ-ဟိန္ဒူကလားများ မြေလှသမားတို့ကို အောင်အောင်ရာဖြစ်၍ (ဇေယျဒီပ ရန်အောင် ပြေကုန်းဟု ဆိုအပ်သော ကုန်းတခုရှိလေသည်။ ထိုကုန်းအလယ်ကို တူးဖော်သည်ရှိသော် သင်မင်းကြီး (ဘီး) တော်လက်ထက် ဘောဂသေနမင်းကြီးရသေ့အဖြစ်ဖြင့် မြုပ်နှံဋ္ဌာပနာ၍ ကိုးကွယ်ခဲ့သော ဆံတော်မြတ်တစ်ဆူကိုတွေ့ရှိလတ္တံ့ ထိုဆံတော်တစ်ဆူနှင့် ဓမ္မကရိုဏ်း ခါးပန်းတော်နှစ်ဆူတို့ကို စေတီပြုလုပ်ဋ္ဌာပနာ၍ ကိုးကွယ်လေလော့။

ထိုပြင်လည်း ဤပါဒနေပြည်တော်ပါတ်ဝန်းကျင်၌ (၇၁) ခုနှစ်ဆဲကစ်ဆူကုန်သော ဆံတော်ဓါတ်တို့ကိုလည်း ကျောက်တိုင်၊ ကျောက်ထီးအမြတ်အသားတို့ဖြင့် ရှိကြကုန်၏။ ထိုဆံတော်ဓါတ်မြတ်တို့ကိုလည်း တူးဖော်၍ တည်ထားကိုးကွယ်လေလော့ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ရာဇစောနောင်မင်းလည်း ရဟန္တာအရှင်နှစ်ပါး ညွှန်ပြသောနေရာတွင် တူးဖော်စေလော့။ ကျောက်ထီး၊ ကျောက်တည်တိုင်အမှတ်နှင့်တကွ ဘီးတော်မင်းမြတ် တိဿရှင်ရသေ့တံဆိပ်ဖြင့် ဋ္ဌာပနာထားခဲ့သော ဆံတော်ဓါတ်မြတ်တစ်ဆူကို ကျောက်ညိုပြာကြီး ၄-ဘက် ပိတ်ဆိုပြီး ရွှေကြတ်၊ ငွေကြတ်၊ ပတ္တမြားကြတ်အထပ်ထပ်အတွင်း၌ ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်ဖြင့် တွေ့ရှိဖူးမြော်ရလေသည်။

ကျိုက်စောရှင်ပင်စေတီတော်တည်ခြင်း

ပညာရှိများ ဟောပြောချက်အရ တိုင်းပြည်ငြိမ်းချမ်းသာယာရေးအတွက် ရန်ပြေမာန်ပြေယတြာချေ၍ သာသနာသက္ကရာဇ် (၈၁) ခုနှစ် နန်းတော်ရှေ့တည့်တည့်တွင် ဓါတ်တော်များ ဋ္ဌာပနာပြီး၍ ညာဏ်တော် (၇)တောင်ရှိစေတီတစ်ဆူတည်ထားသည်။ ဘွဲ့တော်မှာ (ကျိုက်စောရှင်ပင်) ဟု သမုတ်သည်။

ကျိုက်တလွဲစေတီတော်တည်ခြင်း

ကျိုက်စောရှင်ပင်နှင့်အတူ စိတြမဟီကုန်းထိပ် မဏိရတ်ရှင်ရသေ့သီတင်းသုံးရာ ကျောက်ဂူအနီး ညာဏ်တော် (၇) တောင် စေတီတစ်ဆူကို ဓါတ်တော်ဓမ္မတော်များ ဋ္ဌာပနာ၍ တည်ထားလေသည်။ ဘွဲ့တော်မှာ (ကျိုက်တလွဲ) ဟု တွင်လေသည်။

ကျိုက်သပြေစေတီတော်တည်ခြင်း

သီလဗန္ဓကုန်းထိပ်၌ တိဿကုမာရရသေ့ သီတင်းသုံးရာ ကျောက်ဂူအတွင်း ရှင်ရသေ့အမြဲကိုးကွယ်သော ဆံတော်ဓါတ် (၄) ဆူကို ဋ္ဌာပနာ၍ ညာဏ်တော် (၇)တောင် ရှိစေတီတည်လေသည်။ (ဘွဲ့တော်မှာ ကျိုက်သပြေ=ပြည်လုံးချမ်းသာဘုရား)

ကျိုက်သာလွတ်စေတီတော်တည်ခြင်း

ထိုစေတီတော် (၃) ဆူဖိုခနောက်ဘိုင်ဖြစ်သော “ဥဒကမဟီ” ကုန်းတွင် ဗုဒ္ဓညာဏရသေ့သီတင်းသုံးသော ကျောက်ဂူအနီး ရသေ့အမြဲကိုးကွယ်သော ဆံတော်ဓါတ်

ရွတ်၍ ဌာပနာလေသည်။ (ကျိုက်ပြာသာဒ်တနော်) ဟု ကဗျည်းထိုးထားလေသည်။ ဘုရားတည်သည့်သက္ကရာဇ်မှာ (၇၉) ခုဖြစ်လေသည်။

ကျိုက်ပြာသာဒ်တံခွံစေတီတော်တည်ခြင်း

အစ်မတော်မိဖုရားမိတနော်ဘုရားတည်ကြောင်း ညီမတော်မ မိတနွံလည်း (မောင်တော်သည် ယိုးဒယားမင်းသမီးကိုသာ ချစ်မြတ်နိုးသည် ငါတို့ငယ်ပေါင်းမိဖုရားတို့ကို မေ့လျော့တော်မူသည်။ နောင်မယားငယ်မဖြစ်ရဆို၏ဆုတောင်းကာ ညာဏ်တော် (၁၅) တောင်ရှိ စေတီတဆူကို ဆံတော်တစ်ဆူဌာပနာ၍ မိမိရုပ်ထုံးကိုလည်း ငွေဖြစ်ပြုလုပ်ကာ မြပန်းတောင်းဖြင့် ဆံတော်ကို ရွတ်မာန်ပြုကာ ဌာပနာ၍ စေတီတစ်ဆူတည်သည် ကျောက်စာတိုင်ကို ကျိုက်ပြာသာဒ်တံခွံ သဟု ကဗျည်းထိုးတော်မူသည်။ သက္ကရာဇ်မှာ (၇၃) ခုနှစ်ဖြစ်သည်။

ကျိုက်ဒေသရစေတီတော်တည်ခြင်း

ဇယသေနမင်း နန်းစံ (၃) နှစ် သာသနာတော်သက္ကရာဇ် (၈၀) ပြည့်နှစ် နန်းတော်၏တောင်ဘက် (အထရုံ) ကုန်း၌ မင်းကြီးမပြတ်ဆည်းကပ်သော တိက္ခညာဏရှင်ရသေ့ညွှန်ကြားချက်အရ ညာဏ်တော် (၁၇)တောင်ရှိ စေတီတစ်ဆူတည်ထားလေသည်။ ဆံတော်ဓါတ် (၈) ဆူကိုလည်း ဌာပနာထားလေသည်။ ဘွဲ့တော်ကို (ကျိုက်ဒေသရ) ဟု ခေါ်သည်။ (နန်းတော်ဦးဘုရား)

မှတ်ချက်- ဇယသေနမင်းနှင့်သက္ကရာဇ် (၆၆) ခုနှစ်မှသည် (၁၀၁) ခုနှစ်အထိ ပြည်မြို့သကျအင်းအရပ်တွင် နန်းစံသော ပျူဘုရင် (စုဠသမ္ဘဝ) ကို ထီးပြိုင်နန်းပြိုင်ဖြစ်လေသည်။

ကျိုက်ပါဒ်ဆန်လွန်စေတီတော်တည်ခြင်း။

ပါဒ်ကြီးဆံတော်ရှင်စေတီတော်

မင်းကြီးလည်း လွန်စွာ သဒ္ဓါကြည်ညိုခြင်းဖြစ်၍ ဆံတော်ဓါတ်နှင့်ဓမ္မကရိုဏ်း၊ ခါးပန်းတော်ဓါတ်တို့ကို ကြီးစွာသော ရတနာမဏ္ဍပ်ကို ဆောက်လုပ်ခါ ထိုအတွင်း၌ ရတနာအထိပြီးသော ပလ္လင်ကို တည်ဆောက်ဖန်ဆင်းလျက် ထိုရတနာပလ္လင်မြဲကလပ်ကို တင်ခါ ထိုကလပ်အထက်၌ ဓါတ်တော်တို့ကို ကိန်းဝပ်တော်မူစေပြီး ပြည်သူအားလုံးကို ခြံမြဲခြံမြဲအုံးမျှ ပူဇော်စေလိုသည်။

မင်းနှင့်တကွသောပြည်သူတို့လည်း ခြောက်ပါးသော ရောင်ခြည်တော်တို့ဖြင့် လှည့်လည်ကွန်မြူးတော်မူသော ဘုရားရှင်မြတ်ဆံတော်ဓါတ်နှင့်တကွသော ဓမ္မကရိုဏ်း၊ ခါးပန်းတော် ဓါတ် (၃)ဆူတို့ကို များစွာကုန်သော ပူဇော်သက္ကာရတို့ဖြင့် ပူဇော်ကြလေသည်။

သာသနာတော်သက္ကရာဇ် ၁-ခုနှစ်မှ ၃-ခုနှစ်အထိ ၃-နှစ်တိုင်တိုင် ကြီးစွာသော ပူဇော်ကြကြောင်းနှင့် သာသနာဝင်ကျမ်းတို့၌ ပြဆိုထားလေသည်။ ပါဒ်မင်းကြီးလည်း သာသနာတော်သက္ကရာဇ် (၃) သုံးခုနှစ် တပို့တွဲလဆန်း (၁၀) ရက် အင်္ဂါနေ့တွင် ပစ္စယ် ၅-ဆင့်၊ ညာဏ်တော်အတောင် (၆၀) ခြောက်ဆယ်ရှိသော စေတီတော်ကို (၈၀) အုတ်ကျောက်၊ ကျောက်ညိုအုတ်တို့ဖြင့် ကျောက်သံတိုင်ကြီး (၃) ထပ် ကာရံ၍ တည်ဆောက်စေပြီးသော် (ဓါတ်တော်မြတ် ၃-ဆူ) တို့ကို ကျောက်ညိုသေတ္တာ ၈၀ ကျောက်သေတ္တာအဆင့်ဆင့် ပြုလုပ်၍ မြကြုတ် ပတ္တမြားကြုတ်တွင်း သွင်း၍ စေတီတော်ဌာပနာလေ၏။

ဘီးတော်ဘေးတော် ဘီးတော်ညီတော်မင်းမြတ်နှင့်တကွ များစွာကုန်သော မင်းညီမင်းသား မင်းဖုရားမောင်းမတို့၏ ရွှေရုပ်ငွေရုပ် ဂံကျောက်ရုပ်တို့ကိုလည်း လုပ်စေ၍ ဓါတ်တော်ကြုတ်အနီး၌ ဓါပနာတော်မူလေသည်။ ကျောက်ထီးကျောက်တိုင်တည်စိုက်ထူ၍ တံဆိပ်အကွရာခတ်နှိပ်၍ ကျောက်စာတိုင်တို့ကိုလည်း ဓါတ်တော်ကြုတ်အနီး အောက်ကျောက်ညိုအုတ်ချပ်ပေါ်၌ စိုက်ထူဓါပနာလေသည်။ စေတီတော်မြတ်ကိုလည်း

(ကျိုက်ပါဒဆန်လွန်ပါဒကြီးဆံတော်ရှင်စေတီတော်) ဟု သမုဒ်တော်မူလေ၏။ မင်းနှင့် တကွ ပြည်သူပြည်သားတို့လည်း ၃-နှစ် ၃-မိုး ပူဇော်ကြည်ညိုကြလေသည်။
မှတ်ချက်- ဆံတော်ဓါတ်ကို မွန်ဘာသာဖြင့် ဆန်လန်ဟုခေါ်သည်။ မြန်မာတို့က မပိ၍ သံလန်ဟု ဖတ်ကြသည်။ ကျိုက်ဆန်လွန်ကို ကျိုက်သံလန်ဟု ဖတ်ကြလေသည်။

ကျိုက်ကမော့ဆန်လွန်တည်ခြင်း
(တောင်စွန်း၊ ဆံတော်ဦးဘုရား)

ပါဒနေပြည်တော်အဝန်း၌ ဗုဒ္ဓဘာသာ အထူးပြန့်ပွားလျက်ရှိရာ မင်းမျိုးနှင့်တကွ တိုင်းသူပြည်သားများ ဘုရားတည်ခြင်းပြုစုခြင်း၊ အလုပ်ကို မိမိတို့ လုပ်ငန်းအနေဖြင့် အထူးကြိုးပမ်းအားထုတ် ပြုလုပ်ကြသည်။

ကျိုက်ပါဒဆန်လွန် (ကျိုက်ပါဒသီလ၊ ပါဒကြီးဆံတော်ရှင်စေတီတော်) တည်ဆောက်ပြီး၍ (၄)နှစ်အကြာ သာသနာတော် သက္ကရာဇ် (၉)ခုနှစ် (ကိုး) တွင် ရာဇစောနောင်မင်းကြီးသည် ရဟန္တာအရှင်ဗုဒ္ဓညာဏနှင့် ဓမ္မညာဏညွှန်ကြားရာအရပ်ဖြစ်သော (ဒွတ်တောကုန်း) တောင်စွန်းထိပ်၌ တောကြီးကို ရှင်းလင်းနေစဉ် အလွန်ထူးဆန်းသော ဝိဇ္ဇာထိုရ်ရှင်ရသေ့ (၄)ပါး လာရောက်ပြီး ဘောဂသေနတ်သရောင်ရသေ့ ဋ္ဌာပနာခဲ့သော မြေနေရာကို ကူညီတူးဖော်ပေးကြသဖြင့် ကျောက်ညိုပြာ ၄-ဘက် ပိတ်ထားသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဆံတော်ဓါတ်တစ်ဆူကို ရရှိလေသည်။

ထိုနေရာတွင် ရာဇစောနောင်မင်းကြီးသည် ရဟန္တာအရှင်တို့ ယူဆောင်လာသော သွားတော်ဓါတ်တစ်ဆူကို ဆံတော်ဓါတ်နှင့်အတူ ပတ္တမြားကြုတ်တွင် ထည့်၍ ဋ္ဌာပနာပြီးသော် ကျော်စာကမ္မည်းခတ်နိပ်ကာ ညာဏ်တော်အတောင် (၆၀) ရှိသော စေတီတစ်ဆူကို တည်ထားလေသည်။ (ရှစ်နှစ် (၈) နှစ်တိုင်တိုင် ကြာသည်။) စေတီ၏ ဘွဲ့တော်ကိုလည်း ကျိုက်ကမော့ဆန်လွန် (ကျိုက်ကမော့သံလံ) တောင်စွန်းဆံတော်ဦးစေတီတော်ဟု သမုဒ်တော်မူလေသည်။ (ကျိုက်=ဘုရား၊ ကမော့=ကျောက်အစွန်း၊ ဆံလွန် (သံလံ)=ဆံတော်ဓါတ်) ပြည်သူတို့လည်း ကြီးစွာသောပူဇော်ခြင်း (၃)နှစ်တိုင်တိုင်

မင်းကြီးနတ်ရွာစံခြင်း

ဤသို့အားဖြင့် သုခမုဒ (ဗြာဂျ-ဖရာစော) သမိန်စက္ကခေါ် ဘွဲ့ခံ နန်းစောရှင် ဘုရင်ကြီးသည် စစ်ပွဲပေါင်းများစွာကို တိုက်ခိုက်စဉ် သာသနာတော်သက္ကရာဇ် (၇၇)ခုနှစ် အသက် (၅၅) နှစ် အိမ်နိမ့် (၁၃) နန်းစံ (၄၂) ၌ ဒလတောတန်းကြီး၌ ဆင်ကျော့ဖမ်းရာ ငှက်ဖျားမိ၍ နတ်ရွာစံလေသည်။

မွန်နှင့်ယိုးဒယားရှမ်းတို့ ဆက်သွယ်ပုံ

သုခမုဒနန်းစောမင်း နတ်ရွာစံပြီးသော် သားတော် အသက် (၃၆) နှစ်ရှိ (ဇယသေန) မင်းသားသည် သာသနာတော်သက္ကရာဇ် (၇၇) ခုနှစ် ပါဒနေပြည်တော်ကို စိုးစံလေသည်။

ထိုမင်းမိဖုရားများကာ ကရင်လူမျိုး ဘိုးကစာ မိန်ကလိုင်တို့၏သမီး မိတနော်နှင့် အငယ်မိတနွံ ၂-ပါး မွန်နန်းမြို့ဝန် (ယခုကျောက်တန်းမင်း၏သမီးနှင့် ကေသရီတို့ဖြစ်သည်။ မင်းဖြစ်၍ (၄) လမြောက်၌ ယိုးဒယားပြည် ဆွတ်စနတ်ဘုရင် ဖရာနရေဆုအင်က သမီးတော်ဆွဏ္ဍဒေဝီ သုဝဏ္ဏဒေဝီကို သင်္ဘော (၇) စင်းတွင် ကျောက်သံပတ္တမြားအပြန်တင်၍ ဆက်သန်လာသဖြင့် သုဝဏ္ဏမဟာရာဇာဒေဝီအမည်ဖြင့် မိဖုရားကြီးမြှောက်လေသည်။

ကျိုက်ပြာသာဒ်တနော်စေတီတည်ခြင်း

ကရင်အမျိုးသမီး မိဖုရား ၂-ပါးလည်း ကိုင်းခြားသူကို မိဖုရားမြှောက်သဖြင့် ဝမ်းနည်းကာ ဖြစ်လေရာ ဘဝဆက်တိုင်း၌ မယားငယ်မဖြစ်ရလို၏။ မိမိအမည်ပါရော၍ ပြာသာဒ်ပုံတော်တစ်ဆူ ညာဏ်တော် (၁၅)တောင် တည်ထားလေသည်။ ဆံတော်ဓါတ်တစ်ဆူလည်း ပတ္တမြားကြုတ်တွင် ဂဝံကျောက်ကို မိမိပုံရုပ်လုံးထုကာ မြကြုတ်ကို

ဖမ်း၍ မမိနိုင်သဖြင့် မုဆိုးအားလုံး လက်မှိုင်းချနေကြကြောင်း လျှောက်လေ၏။ မင်းကြီးလည်း ဆင်နှင့်တပ်ချီလာသည်ကို မြင်လျှင် ဥဒေါင်းယုံကြပြေး၍ မင်းကြီးလည်း ဆင်တော်တား၍ လေးတော်ကိုဆွဲ ကိုယ်တည်းလိုက်လေ၏။ နောက်တစ်နေ့အာရုဏ်တက်ချိန်တွင် အတောင် (၆၀) ခန့်မြင့်သော တောင်ပိန္နဲပင်ကြီးအထက် အကိုင်းပေါ်၌ နားလျက် အာရုဏ်တက် နံနက်ဆီးသည်များကို စောင့်လျက် ဥဒေါင်းတွန်ကျူးလေရာ မင်းကြီးကြားလတ်တော် အသံလာရာဘက်သို့ လေးဖြင့် မှန်ကန်ပစ်လိုက်ရာ ဦးခေါင်းကို ထိမှန်၍ ရွှေဥဒေါင်းကို မင်းကြီးရရှိလေသည်။

မင်းကြီးလည်း ရွှေဥဒေါင်းသေကို ရပြီး ပြန်လာပြီးသော် ထိုရွှေဥဒေါင်းမင်း၏ လည်တိုင်နှင့်တူသော စေတီတစ်ဆူကို တည်ထားလေသည်။ စေတီဘုရား၏ဘွဲ့တော်မှာ “ကျိုက်မောရဂီဝါ” ဥဒေါင်းလည်တိုင်ဘုရားဟု ကဗျည်းထိုးထားလေသည်။ (ဘုရားတည်သော နှစ်မှာ သက္ကရာဇ် ၄၅)

ကျိုက်သာမည်စေတီတော်တည်ခြင်း

သာသနာတော်သက္ကရာဇ် (၄၇) ခုနှစ်တွင် ဘောတမော့တောတန်းမှနေ၍ မြို့သူမြို့သားများ သွားလာလမ်းတို့တွင် ကရင်လူမျိုးဒါးပြ “စောသာမည်” ဆိုသူသည် နောက်လိုက် (၅၀၀) နှင့်အတူ ဒါးပြတိုက်လုယက်သောင်းကျန်းလျက်ရှိသည်။ ပြည်သူတို့ မခံမရပ်နိုင်၍ မင်းအား လျှောက်ထားရာ မင်းကြီးကိုယ်တိုင် ထွက်၍ မြင်းစီးခြင်းတိုက်ပြီးသော် ဒါပြသေလေ၏။

ဒါးပြစောသာမည် ခေါင်းကို ဖြတ်၍ ထိုနေရာ၌ သာသနာသက္ကရာဇ် (၄၇)ခုနှစ် ဓါတ်တော် (၃) ဆူ ဋ္ဌာပနာ၍ ညာဏ်တော် (၃၀) တောင် ပစ္စယံ (၅)ဆင့်စေတီတစ်ဆူတည်ထားလေသည်။ ဘွဲ့တော်ကို (ကျိုက်သာမည်) ဟု ခေါ်သည်။

ကျင်းပပူဇော်ကြ၏။

ဒွတ်တောကုန်းကို ယခု အဒွတ္တော ဟုခေါ်၍ မြန်မာတို့က ဓါတ်တော်ကုန်း (ကျိုက်မော့ဘုရား)ဟု တွင်သည်။

ရဟန္တာအရှင် (၂)ပါး ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်း

သာသနာတော်သက္ကရာဇ် (၂၇) ခုနှစ် ရာဇစောနောင်မင်း (၂၄)နှစ်မြောက်သော သက်တော် (၇၀)၊ ဝါတော် (၅၀) ရဟန္တာ ၂-ပါး ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူသည်။ မင်းကြီးနှင့်တကွ ပြည်သူတို့သည် ကြီးစွာသောပူဇော်ပွဲကြီး ကျင်းပပူဇော်ကာ စေတုကိဋ္ဌနသဘင်ကို (၆)နှစ်တိုင်တိုင် ခံတော်မူလေသည်။ ထိုရဟန်းတော်အရှင်မြတ် (၂)ပါး ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုကြောင်း ကြားလတ်တော် မဇ္ဈိမတိုင်းမှ ရဟန္တာအရှင် (၇)ကျိပ်တို့သည် များစွာကုန်သော ဓါတ်တော်မွေတော်တို့ကို ယူစေတော်မူလာကာ ကြီးစွာသော ပူဇော်ပွဲကြီး ပူဇော်ချီးမြှင့်ကြလေသည်။

ကျိုက်မာထပယ်စေတီတော်တည်ခြင်း

ကျိုက်= ဘုရား၊ မထပယ်= မဟာထေရ် (မဟာထေရ်ဘုရား)
သာသနာတော် သက္ကရာဇ် ၂၈-ခုနှစ်တွင် ရာဇစောနောင်မင်းကြီးသည် ရဟန္တာ ၂-ပါး၏ ဓါတ်တော်များကို မြကြုတ်တွင် သွင်းကာ သွားတော်ဓါတ် ၂-ဆူ၊ ဆံတော်ဓါတ် ၂-ဆူတို့ကိုလည်း ပတ္တမြားကြုတ်တွင်ထည့်၍ အနက်အတောင် (၂၀) ၄-ထောင့်အပိုင်း အကျယ်အတောင် ၂၀-တူးလျက် ကျောက်ဖျာကြီး ၄-ဘက်ပိတ်ပြီး ဋ္ဌာပနာလေသည်။ ထိုဋ္ဌာပနာတိုက်အပေါ်မှ (၄၅) တောင်စီရှိသော စေတီ ၂-ဆူကို တောင်နှင့်မြောက်တန်းလျက် အလယ်မှ ဂဝံကျောက်နတ်လမ်းကြီး ပြုလုပ်ကာ တည်ဆောက်တော်မူသည်။ (ဘွဲ့တော်ကို ကျိုက်မထေရဟန္တာစေတီတော်ဟု သမိုင်းတွင် ပေါ်မူလေသည်။

ဝိဇ္ဇာခိုရ်များ မပြတ်လာရောက်ပူဇော်ခြင်း

ကျိုက်ပါဒသံလံ၊ ကျိုက်ကမော့သံလံ၊ ကျိုက်မဟာထေရ် ၂-ဆူ ပေါင်း (၄)ဆူ သော စေတီတော်ကြီးတို့ကား ပါဒမင်း (၅)ဆက်မြောက် ရာဇစောနောင်မင်း ပထမဆုံး တည်ဆောက်ကိုးကွယ်သော ဆံတော်ဓါတ်၊ သွားဓါတ်များ ဌာပနာထားသည်။

ထိုစေတီတော်ကြီး (၄) ဆူကို ဒေါနတောင်တန်းနေ ဝိဇယနန္ဒိ ဝိဇ္ဇာခိုရ်ရှင်ရသေ့ ခေါင်းဆောင်သော ဝိဇ္ဇာခိုရ်ပေါင်း (၅၀၀) ပြည်မြို့က သုဒဿနဘောင်နေ ဝိဿမေဇ ဝိဇ္ဇာခိုရ်ရှင်ရသေ့ခေါင်းဆောင် ဝိဇ္ဇာခိုရ်ပေါင်း (၅၀၀) ဒေါကလွန်တောင်နေ ဗုဒ္ဓညာဏ ဝိဇ္ဇာခိုရ်ရှင်ရသေ့ခေါင်းဆောင်သော ရှင်ရသေ့ (၅၀၀) စုစုပေါင်း ဝိဇ္ဇာခိုရ် (၁၅၀၀) တို့ သည် နေ့စဉ် နံက်အာရုဏ်တက်အချိန်တိုင်း လာရောက်ဖူးမျှော်ကြလေသည်။ သစ်သီး ဆွမ်းတို့ဖြင့် ဆက်ကပ်လှူဒါန်း၏။ ရင်ပြင်တော်ကို တံမျက်လှည်းခြင်းပြုလုပ်ပြီး ပြန်ကြ လေသည်။

မင်းကြီးနတ်ရွာခံခြင်း

မင်းကြီးလည်း သာသနာတော်၌ လွန်စွာ ကြည်ညိုလေရာ ထိုဆံတော်ဓါတ် မြတ်ကိန်းဝပ်တော်မူရာ စေတီတော်ကြီး ၄-ဆူခြေရင်း၌ပင် တလလျှင် (၇)ရက်ကျစီ မပြတ်ဥပုဒ်သီတင်းဆောက်တည်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘဝနာကိုသာ စီးဖြန်းတော်မူသည်။ တိုင်းပြည်အရေးကို တပါတ်လျှင် (၂)ရက်မျှ စီမံအုပ်ချုပ်တော်မူသည်။

ကျန်ရက်များတွင် သုခမုခနန်းစောရှင်ဘွဲ့ခံ (ဗြာဟ္မရာဇော) မင်းသားသာလျှင် အပ်နှင်းထားသည်။

မင်းကြီးလည်း ဝိဇ္ဇာခိုရ်နှင့် မကြာမကြာ တွေ့၍ တရားစကားဆွေးနွေးသည်ကို မင်းကြီးစိတ်တော်ဖောက်ပြန်သည်ဟု အမတ်ကြီးများက ထပ်မှတ်ကာ အကျဉ်းချုပ်နှင့် ထားရာ (၁၅)ရက်လုံးလုံး ပွဲတော်မတည်ဘဲ ဥပုဒ်ဆောက်တည်သည်။ မင်းကြီးမှာ လေနာစေ၍ နှိပ်စက်ကာ သာသနာတော်သက္ကရာဇ် (၃၅) ခု အိမ်နိမ့် (၂၀) နန်းစံ

ဆောက်လုပ်လျက် ဇင်းမယ်သား ယွန်းရှမ်းရဟန်းတော် ပရကျောက်ချနုဂန် လှူဒါန်း လေသည်။ ဘုရားတည်သော သက္ကရာဇ်မှာ (၄၀) ခုနှစ်ပင် ဖြစ်၏။ (၄၁) ခုနှစ်တွင် ပြီးစီးအောင်မြင်လေသည်။ ဘွဲ့တော်ကိုလည်း (ကျိုက်ချမ်းမိန်) (ကျိုက်ဇင်းမယ်) ဟု ဘွဲ့တော်သမုဒ်လေသည်။ ယခု သုဿန်လမ်း ခြံဘေးတွင် ပျက်စီးယိုယွင်းလျက် တွေ့ ရလေသည်။

ကျိုက်မြသလုံစေတီတော်တည်ခြင်း

သာသနာတော်သက္ကရာဇ် (၄၁) ခုနှစ် ကျိုက်ဇင်းမယ်ဘုရားတည်ပြီး ရခိုင်ပြည်မှ ရခိုင်ဘုရင် ဒေါလစန္ဒရာမင်းနှင့် မသင့်မြတ်၍ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်လာသော် ဆလုံ တောင်မင်း (ချောင်းသာတောင်ပိုင်းမင်း) သည် ဆလုံလူမျိုး (၅၀၀) ကျော်နှင့်အတူ ပါဒဘုရင်နန်းစောရှင် ဝင်ရောက်ကာ သမီးတော် “မြဆလုံ” မင်းသမီးကို ဆက်၍ ကျွန်တော်ခံလေသည်။ မြစောရှင်လည်း ဝမ်းမြောက်စွာ လက်ခံ၍ ယခုဆေးလုံးကြီးရွာ နေရာတွင် ဆလုံရွာဟု ရပ်ကွက်အသစ်တည်ထောင်ပေးကာ နေထိုင်စေလေသည်။

ထိုရွာ၌ မြဆလုံမင်းသမီးနှင့် ဆလုံလူမျိုးကို အစွဲပြု၍ သာသနာသက္ကရာဇ် (၄၃) ခုနှစ်တွင် စေတီတော်တစ်ဆူကို ဓါတ်တော် (၃) ဆူဌာပနာ၍ တည်ထားလေ သည်။ ဘွဲ့တော်ကို ကျိုက်မြဆလုံ သမိုင်းထိုးထားတော်မူသည်။

ကျိုက်မောရဂီဝါစေတီတည်ခြင်း

အခါတပါး မင်းကြီးသည် ဆင်ဖြူတော်ဖြင့် မြို့တော်ကို လှည့်လည်ကြည့်ရှုတော် မူစဉ် နေပြည်တော်တောင်ဘက် ကော့ညှပ်ရွာမှ တောမုဆိုးကြီး (ဘိုးအောက်ဆော့ လာရောက်၍ မာလာရွာအရှေ့နဂ္ဂတောကြီးတွင် ၂-တောင်ခန့်မြင့်၍ (၆) တောင်ခန့် ရှည်လျားသော ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ လှပသည်။ ရွှေခေါင်းကြီးတစ်ကောင်တွေ့ရှိကြောင်း

ပန်းတောင်၌ ထည့်၍ မြကြုတ်နှင့် ပိတ်ပြီးသော ဌာပနာလေသည်။ အပေါ်မှ သံတောင် (၈၀) ရှိသော စေတီကြီး သာသနာတော်သက္ကရာဇ် (၃၅) ခုနှစ်တည်လပ်ရာ (၃၈) ခုနှစ်ကျမှ ပြီးလေသည်။ ဘွဲ့တော်ကိုလည်း ရှင်ရသေ့ကြီး ဘိုးမွန်ခေါက်အမှူးပြုတည်ဆောက်သောကြောင့် (ရှင်မင်ကျိုက်ခေါက်) သမိုင်းထိုးတော်မူသည်။ (ကျိုက်=ဘုရား၊ ခေါက်=မွန်အမည်) (မွန်လူမျိုး ဦးခေါက်တည်သည်။)

စစ်ရေးစစ်ရာတွင်လည်း ထိုအချိန်က ကရင်၊ နီဂရိုး၊ ရှမ်း၊ ဇင်းမယ် သားတို့ အကြာခဏ တိုက်ခိုက်သော အချိန်ဖြစ်သည်။

၎င်းပြင် အိန္ဒိယမှ နယ်မြေလုသော ဟိန္ဒူဘာသာဝင်ကုလား အကြိမ်ကြိမ်စစ်တိုက်ခဲ့သည်။

စစ်ပွဲတွင် အောင်မြင်တိုင်း ဘုရားများ တည်ထားလေသည်။ ပြည်သူတို့သည် စစ်တိုက်ခြင်း၊ ဘုရားတည်ခြင်း၌သာ အချိန်ကုန်ရလေသည်။

ကျိုက်ဇင်းမယ်စေတီတည်ခြင်း

ယိုးဒယားပြည်အထက်ပိုင်း ဇင်းမယ်သား နိုင်ဘွန်ရွတ်ဆိုသူ စစ်ဗိုလ်တစ်ဦး ခေါင်းဆောင်သော ရှမ်းသူပုန်တို့သည် သာသနာသက္ကရာဇ် (၄၀) ခုနှစ်တွင် ညဉ့်အချိန် နန်းတော်ထဲသို့ ဝင်၍ အပြင်းအထန်တိုက်ခိုက်ရာ နန်းစောရှင်လည်း မိမိကိုယ်ရံတော် ရဲမက်တို့နှင့် ခုခံတိုက်ခိုက်ပြီး နံနက်မိုးလင်းချိန်တွင် နိုင်ဘွန်ရွတ်နှင့် လူပေါင်း (၅၀၀) တို့ကို ဖမ်းဆီးရမိလေသည်။

ထိုသို့ ဇင်းမယ်သား သူပုန်တို့ကို အောင်မြင်တော်မူသဖြင့် နန်းတော်အရှေ့ တံခါးပြင်ရှိ မြေကွက်လပ်ကြီးတွင် စတုရန်းလေးဘက်မှ ညာဏ်တော် (၁၀) တောင်ရှိ စေတီတော် (၉) ဆူစီ (၄) ဘက်ပေါင်း (၃၆) ဆူ တည်ထား၍ အလယ်တွင် ညာဏ်တော်အတောင် (၅၀)ရှိ စေတီတော်ကြီးကို ဆံတော်ခါတ် (၃) ဆူ မြကြုတ်နှင့် ဌာပနာ၍ တည်ထားလေသည်။ ပရုဏ်အတွင်း၌လည်း ကျောင်းတော်ကြီး (၉)ကျောင်း

(၃၂) သက်တော် (၅၂) တွင် နတ်ရွာစေလေသည်။ မင်းကြီးအလောင်းတော်ကို စေတီတော် (၄)ဆူတို့ အနီးအနား၌သာ အုတ်ဂူဖြင့် ထားရှိလေသည်။

သမိန်စက္ကဝတ်ဘွဲ့ခံယူခြင်း

ရာဇစောနောင်မင်း နတ်ရွာစံပြီးသော် သက်တော် (၁၃) နှစ်ရှိ သားတော် (သုခမုခ) (ဗြာဂျေရာဇော) မင်းသား သက္ကရာဇ် (၃၅) ခုနှစ် ပါဒနန်းတော်ကို သိမ်းပိုက်စိုးစံလေသည်။

ထိုမင်းနန်းတက်သောနှစ် အင်္ဂလိပ်တို့က ငွေထွက်သောနေရာဖြစ်သည်ဟုဆို၍ (ဆီးလ်ဗီး) ကျွန်းဟု ခေါ်သဖြင့် မြန်မာတို့က (သီလဝါ) ဟုခေါ်သည်။

အိန္ဒိယဟိန္ဒူကုလားသင်္ဘော (၁၇) စင်းဖြင့် မြေလုရန် လာရာ နန်းစောရှင် (ဗြာဂျေရာဇော) ကိုယ်တိုင် ချီတက်တိုက်ခိုက်ရာ ကုလားစစ်သည် (၇၀၀၀) ကို လေးနှင့်ပစ်ခတ်သုတ်သင်ကာ ကုန်ပစ္စည်းအပြည့် သင်္ဘော (၁၇) စင်းကို သိမ်းပိုက်ရရှိခဲ့သည်။

ဤစစ်ကို အောင်မြင်ခဲ့သဖြင့် ထိုကျွန်း၌ပင် စစ်အောင်မြင်သောအထိမ်းအမှတ် (သမိန်စက္ကဝတ်) ဟူသော အမည်ကို ခံယူ၍ အဘိသိက်ခံလေသည်။ (သမိန်=စစ်သူကြီး အရှင်စက္ကဝတ်၊ (စက္ကဝတ္တ)= စကြာဝတေးမင်းဟု ခေါ်သည်။

ကျိုက်ဇေတ်ဘုရားတည်ခြင်း

နန်းစောရှင်သည် ကုလားစစ်သားများ ကမ်းပေါ်သို့ တက်လာသည်ကို လေးနှင့်ခွင်း၍ အောင်မြင်ရာဌာန ကုလားပြေးဌာန တဘက်မြစ်ကမ်း၌ ညာဏ်တော်အတောင် (၄၀) ရှိသော စေတီတစ်ဆူကို သာသနာသက္ကရာဇ် (၃၅) ခုနှစ်တွင် တည်ထားကိုးကွယ်လေသည်။

တိဿဘောဂသေနရှင်ရသေ့ ဌာပနာခဲ့သော ဌာပနာတိုက်ကို တူးဖော်၍ ရရှိသော ဆံတော်ဓါတ် (တ) ဆူ (တစ်) မဇ္ဈိမဒေသမှ ရဟန်းအရှင်ကို ယူဆောင်ခဲ့သော ဆံတော်ဓါတ် (၃) ဆူတို့ကို မြကြုတ်တွင် ထည့်လျက် ထိုမြကြုတ်ကို မိမိကိုယ်တိုင် စွတ်ထားဟန်ရွှေရုပ်သွန်းလုပ်ဌာပနာလေသည်။ ဘွဲ့တော်ကို (ကျိုက်ဇနဂါ) ဟု သမိုင်းထိုးတော်များသည် (ဇန=မှာ ပါဠိသက်စကားဖြစ်၍ (လေး) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ (လေးဘုရား) ကုလားတို့ကို လေးနှင့်ခွင်း၍ အောင်မြင်ခြင်းအထိမ်းအမှတ်ဖြစ်သည်။

ကျိုက်စက္ကဝတ်ဘုရားတည်ခြင်း

သမိန်စကားကျွန်း အဘိသိက်ခံရာ၌လည်း အတောင် (၄၀) ရှိ စေတီတစ်ဆူ တည်လျက် (ကျိုက်စက္ကပါဒ) ဟု ဘွဲ့အမည်သမုတ်တော်မူလျက် များစွာသော ကုသိုလ်တော်တို့ကို ပြုတော်မူသည်။

ထိုကျွန်း၌ ကုလားတို့၏ ဘေးရန်ရှိနေသဖြင့် မွန်ကရင်အနွယ် (သမိန်ထော သမိန်ဓမ္မ) စစ်ဗိုလ်မှူးအား ကျွန်းစောင့်အဖြစ် ထားကာ နန်းတော်သို့ ပြန်လေသည်။ မြို့ဝန်မင်း သမိန်ထောလည်း စက္ကပါဒ၏တောင်ဘက်ပင်လယ်ကမ်းခြေအူ၌ ဘုရားတစ်ဆူ တည်ထားကိုးကွယ်သည်။ (အလံတင်ဘုရားဟူသတည်း။)

သုံးမည်ရ ကုန်းသို့ချီတက်ခြင်း

နန်းစောရှင်မင်းသည် သမိန်စကားကျွန်းတိုက်ပွဲပြီး၍ ပြန်လာရာ လမ်းခရီး၌ (၁) ဟင်္သာကုန်း၊ (၂) ဟော့ကုန်း (ဝါးကုန်း) (မွန်ဘာသာ) ဒွန်း ဟူ၍၎င်း၊ (၃) သုဝဏ္ဏမောရကုန်း၊ ဒေါင်းဝပ်ကုန်းဟူ၍၎င်း၊ အမည်သုံးမျိုးဖြင့် ထင်ရှားသော ကုန်းသို့ ဆိုက်ရောက်လေသည်။

(၁) ဟင်္သာကုန်းအမည်တွင်ခြင်းကာ ထိုကုန်း၌ ဟင်္သာများ ညအချိန် လာရောက် နားခိုအိပ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ အစာရှာဖွေပြီး ရပ်နားနေရာအရပ်ဖြစ်၍၎င်း၊ အမည်တွင်ခဲ့လေသည်။

(၂) ဒွန်းကုန်းခေါ်ခြင်းမှာ- ထိုကုန်း၌ မွန်ဘာသာဖြင့် (ဝါးပင်) ဝါးပင်ပေါက်ခြင်းကြောင့် ဝါးကုန်းဟူ၍၎င်း။

(၃) ဒေါင်းမင်းကုန်းဟူသည်မှာ နန်းစောရှင်စစ်ပွဲမှ ပြန်လာစဉ် အလွန်လှပသော ရွှေဥဒေါင်ကြီးကို မြင်သဖြင့် ရွှေဥဒေါင်းမှာ ထိုကုန်းသို့ ပြန်တက်ပြီး ဝါးယားပင်အောက်၌ ဝတ်နေသည်ကို ဖမ်းမိရကာ ဒေါင်းဝပ်ကုန်းဟုခေါ်သည်။

ကျိုက်ခေါက်စေတီတော်တည်ခြင်း

ယခုသန်လျင် (တညပ်) မြို့၊ ယခင်က အထရုံမြို့တွင် ကျိုက်ခေါက်စေတီကို ပထမဆုံး တည်သောမင်းမှာ ပါဒဘုရင် သမိန်စက္ကဝတ်ဘွဲ့ခံ (ဗြာဂျာဖရာစော) သုခမုခ နန်းစောရှင်ပင်ဖြစ်လေသည်။

နန်းစောရှင်မင်းရွှေဥဒေါင်းကို ဖမ်းမိသောကုန်းတွင် ဘုရားစေတီတည်ထားရန် ဆန္ဒရှိသဖြင့် စုံစမ်းရာ ဒေါင်းဝပ်သောနေရာ၌ တိဿနာကဘွဲ့ခံ မွန်ရသေ့ကြီး (ဘိုးမွန်ခေါက်) ကျောက်ဂူရှိနှင့်နေသည်ကို တွေ့ရ၏။ မင်းကြီးလည်း ဝင်ရောက်ဖူးမြော်ခါ ဘုရားတည်ရန် လျှောက်ထားရာ ရှင်ရသေ့က ယခု ဒေါင်းဝပ်သောနေရာ၌ ရှေးဘီတော် တိဿဘောဂ သေနရှင်ရသေ့ ဌာပနာခဲ့သော ဆံတော်ရှိကြောင်း တူးဖော်၍ ဌာပနာလေဟု ညွှန်ကြားသဖြင့် တူးဖော်ရာ ဆံတော်ဓါတ် (၁) ဆူကို ရလေသည်။

ထိုနောက် စစ်သည်ဗိုလ်ပါများနှင့် ဝါယားတောကြီးကို ရှင်းကာ ကွင်းအနက် အတောင် (၄၀) တောင်၊ ၄-တောက် အတောင် (၂၀) တူးပြီးသော် ကျောက်ညိုပြာ (၄) ဘက် ပိတ်၍ အတွင်း၌ နန်းစောရှင်မင်းပုံတို့ကို ဆံတော်ဓါတ်မြတ်အား ရှိခိုးနေဟန် ရွှေစင်ရုပ် ကျောက်ရုပ်များ ထုလုပ်ဌာပနာလေသည်။ ဆံတော်ဓါတ်ကိုလည်း ရတနာ